

Гістарычная падзея ў хірургіі і ўвогуле ў ахове здароўя на Гродзеншчыне адбылася ў абласной клінічнай бальніцы: праведзена першая ў рэгіёне аперацыя па перасадцы ныркі.

СТАР 2

Аб працы за мяжой і добрых заробках там ходзіць шмат размоў. Сярод краін, дзе мараць прапрацаваць некаторыя нашы землякі, і Нарвегія з яе нафтапрамысламі.

СТАР 4

Загартоўка — гэта павышэнне супраціўляльнасці арганізма ўсім шкодным уздзеянням. Тут, як і з фізічнай нагрузкай, патрэбна паступовае нарастанне.

СТАР 5

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

МЕДЫЦЫНСКАЕ АБСЛУГОЎАННЕ ПАВІННА БЫЦЬ ЯКАСНЫМ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў забяспечваць якаснае медыцынскае абслугоўванне насельніцтва. Аб гэтым ішла размова 4 лютага падчас сустрэчы кіраўніка дзяржавы з міністрам аховы здароўя Васілём Жарко.

Асноўнай тэмай абмеркавання быў праект закона аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у закон «Аб ахове здароўя».

У пачатку сустрэчы Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што не запрашаў бы міністра для таго, каб абмеркаваць змяненні ў закон «Аб ахове здароўя», калі б там не было фінансавага складальніка і новых напрамкаў па змяненні існуючага стану спраў у гэтай сферы, што звязана з пэўнымі тратамі дзяржаўнага бюджэту.

Прэзідэнт падкрэсліў: «Па-першае, мяне гэта здзіўляе, таму што міністр аб гэтым гаварыў і ва ўрадзе гучаць прапановы аб тым, каб нам хаця б частку расходаў на ахову здароўя перанесці на саміх людзей. А тут прапануецца трата шэрагу дадатковых сродкаў за пэўныя працэдурны ў бальніцах дэжэннага ўтрымання. Гэта неяк дысаніруе з вашымі прапановамі».

«Напэўна, зноў непапулярна скажу — у нас жа здароўе нічога не каштуе. У нас людзі не прывыклі клапаціцца аб сваім здароўі. Мы ўсе ведаем па сабе, што калі б выконвалі рэкамендацыі ўрачоў і дзейнічалі з улікам існуючага вопыту, то хварэлі б у два разы менш. Але ў нас можна напіцца, нагу зламаць, потым дзяржава за кошт іншых людзей лечыць, можна ў сувязі з курэннем атрымаць значную шкоду здароўю», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка ўпэўнены, што неабходна больш увагі ўдзяляць здароваму ладу жыцця.

Прэзідэнт канстатаваў: «У нас замест таго каб спортам заняцца, некаторыя людзі п'юць, седзячы дома і разумеючы, што гэта здароўя не прыбаўляе, а наадварот, моцна адымае. На Захадзе прымуслілі ўсё насельніцтва плаціць за сваё здароўе. Вядома, мы да гэтага не гатовы — патрабаваць ад насельніцтва поўнай аплаты за ўтрыманне ў бальніцах, за лячэнне. Не гатовы».

Але разам з тым, лічыць Аляксандр Лукашэнка, па меры росту заробатнай платы, вядома, калісьці паўстане гэта пытанне. «Думаю, мы і так сёння трацім значныя грошы на тое, каб захаваць чалавеку здароўе. Мы трацім каласальныя грошы, мільярдныя долараў на мадэрнізацыю аховы здароўя і нямаюць у гэтым плане дасягнулі. Вядома, мы частку расходаў пакрываем за кошт лячэння людзей з-за мяжы, гэта таксама пэўны шлях. Але пытанне ў тым, дадаткова сёння траціць або не траціць», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што трэба замацавацца на цяперашнім узроўні і забяспечыць якаснае лячэнне людзей і нармальнае стаўленне да іх.

«Ці не прыведзюць гэтыя змяненні да эфекту ланцуговай рэакцыі: сёння — урачу, заўтра — скажа настаўнік, ён мае права так паставіць пытанне па некаторых прапановах, якія вы ўносіце. Таму трэба вельмі акуратна падыходзіць да гэтых рэчаў, якія патрабуюць нават не мільярды, а трыльёны рублёў на забяспечэнне гэтых мерапрыемстваў», — адзначыў Прэзідэнт.

Васіль Жарко праінфармаваў, што Міністэрства аховы здароўя праводзіць сістэмную работу па эканомным расходаванні грашовых сродкаў на ўтрыманне лячэбных устаноў і на мадэрнізацыю. На яго думку, у краіне дастаткова ложка-месцаў для лячэння людзей.

Паводле яго слоў, новым напрамкам прадуадлежваецца шэраг дапаўненняў у частцы прафілактыкі захворванняў, аховы рэпрадуктыўнага здароўя, а таксама ўрачэбнай тайны, у прыватнасці, прапануецца пашырыць пералік асоб, якім будзе па іх запатрабавана гэта інфармацыя. Акрамя таго, будуць пашыраны віды аказання медыцынскай дапамогі, у тым ліку пацыентам дома. Змяненні таксама прадуадлежваюць кампенсацыю сродкаў за аказанне медыцынскай дапамогі ў лячэбных установах грамадзянства, якія нанеслі шкоду сваіму здароўю ў выніку ўжывання алкаголю або наркатычных сродкаў.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ЦІ МАГЧЫМА АРГАНІЗАЦЫЯ МАРСКІХ ПЕРАВОЗАК ГРУЗАЎ УЛАСНЫМІ СІЛАМІ?

Аб гэтым ішла размова 4 лютага падчас даклада Прэзідэнту Беларусі Аляксандру Лукашэнку кіраўніка Дырэктарыі Прэзідэнта Андрэя Кабякова і генеральнага дырэктара ЗАТ «Беларуская калійная кампанія» Валерыя Іванова.

«Размова пойдзе аб перавозцы грузаў марскім транспартам, у шырокім сэнсе слова, а ў вузкім сэнсе слова — аб перакладцы нашых калійных угнаенняў у парты прызначэння», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што азнаёмы з вынікамі разгляду гэтага пытання ва ўрадзе. «Але я нешта не магу зразумець нейкіх разважанняў, чыста беларускі варыянт, што калі мы будзем самі вазіць, то гэта можа быць і не танней, чым у іншых перавозчыках. Гэта значыць, на сваёй машыне або на сваім судне перавозіць ледзь не даражэй атрымліваецца, на думку ўрада, чым на чужым транспарце. Вось я ніяк гэтага не магу зразумець. Хоць усё ж залежыць ад нас.

СТАР 2

■ Сітуацыя

«БЫТОЎКА» Ў ЛЕТАРГІЧНЫМ СНЕ?

Сённяшні стан і бліжэйшыя перспектывы развіцця айчынай «бытоўкі» абмяркоўваліся ў Віцебску. Тут па ініцыятыве Камітэта дзяржкантролю адбыўся рэспубліканскі семінар «Аб эфектыўнасці функцыянавання сістэмы ўпраўлення бытавым абслугоўваннем насельніцтва ў рэспубліцы». Абмеркавалі, напрыклад, чаму пры перавыкананні дзяржаўнага сацыяльнага стандарту па наяўнасці комплексных прыёмных пунктаў рэальна стандарт не выконваецца? Чаму выявае такое абслугоўванне — так і не стала вядучым кірункам бытавога абслугоўвання высокаўзроставага жыхароў невядзікіх вёсак? Чаму пры леташнім значным росце расцэнак на бытавыя паслугі апошні былі стратнымі? На гэтыя і іншыя пытанні шукалі адказы ўдзельнікі семінару.

Ёсць у каго павучыцца

Месцам правядзення семінару Віцебск стаў невыпадкова. Гэта адзіная

вобласць, як адзначыў Аляксандр Якабсон, старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю рэспублікі, дзе распрацавана пяцігадовая праграма развіцця бытавога абслугоўвання, у тым ліку і на сяле. І тут ёсць прыклады, на якіх можна павучыцца.

Вось, бадай, рэдкі выпадак, калі камерсанты кантралёраў чакалі без страху, бо тыя не з праверкай ішлі, а азнаёмыцца з вопытам работы. Галоўны рэвізор краіны з суправаджальнікамі, а таксама ўдзельнікі семінару наведлі фірму, дзе на заказ робяць мэблю; шэйпінгавую залу, станцыю па мыццях аўтамабіляў... Гэтыя недзяржаўныя фірмы дэманструюць, што зарабляюць на паслугах насельніцтва можна надаранна. Хаця, калі ўжо шчыра, не можа не здзіўляць, што пры стабільнай рабоце і павелічэнні заказаў на той жа мэблевай фірме сярдзіны з робах не дацягвае да 4 мільёнаў рублёў. А зарплаты 500 долараў у месяц супрацоўнікі толькі чакаюць. Як і на станцыі, дзе мыюць аўто.

СТАР 3

■ Запрашальнік

ЛЕПШЫЯ КНІГІ КРАІН СНД ПА ЭКАЛОГІІ ПРЭЗЕНТУЮЦЬ У МІНСКУ

Лепшыя кнігі краін СНД па экалагічнай тэматыцы будуць прэзентаваны падчас XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу, якая пройдзе 6—10 лютага ў НВЦ «БелЭкспла», паведамілі ў прэс-службе Выканкама СНД.

Стэнд пад назвай «2013 год — Год экалагічнай культуры і аховы навакольнага асяроддзя» падрыхтаваны ў адпаведнасці з планам мерапрыемстваў па рэалізацыі Канцэпцыі старшынства Беларусі ў Садружжасце Незалежных Дзяржаў у 2013 годзе.

Дзевяць кніжнага форуму — «Чытаючы кнігу, набываеш сябе!». На думку арганізатараў, ён як ніколі актуальны і закранае звязаныя з падтрымкай кнігі і чытання задачы, вырашэнне якіх залежыць ад пільна прапагандаўскай работы спецыялістаў і энтузіястаў кніжнай справы.

Чакаецца, што на выставе будуць прадставлены кнігавыдаўцы з 25 краін. Акрамя дзяржаў — удзельніц СНД, у спісе Венесуэла, Германія, Індыя, Іран,

ГАНЦАВІЦКІ НЕ ГОРШЫ ЗА СТАЛІЧНЫ!

Жыхары Ганцавіцкага і суседніх з ім раёнаў хваляць прадукцыю свайго хлебазавода за яе смакавыя якасці, добрую выцэчку і апетытны выгляд. А такія яна атрымліваецца дзякуючы надзейна адладжанай тэхналогіі прыгатавання і сапраўдным майстрам сваёй справы — спецыялістам-хлебпёкам, сярод якіх фармоўшчыца Аксана ЛОСЬ і пекар Людміла СЕРГІЕНЯ (на фотаздымку).

ЛІЧБА ДНЯ

80% еўрапейцаў дыхаюць паветрам, узровень забруджвання якога вышэйшы за дапушчальныя нормы, паведамляе рэгіянальнае бюро Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. Па звестках экспертаў, у сяроднім гэта адымае ў кожнага жыхара Еўропы 8,6 месяца жыцця. СААЗ спасылкаецца на вынікі даследаванняў аб уздзеянні забруджвання паветра, якія паказваюць на неабходнасць больш рашучай палітыкі краін у гэтым напрамку. Аўтары даследавання, якое праводзілася пад эгідай СААЗ, мяркуюць, што працяглае уздзеянне дробна-дысперсных крупінак можа выклікаць атэрасклероз, ускладненні пры родах і дзіцячыя рэспіраторныя захворванні.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 05.02.2013 г.	
Долар ЗША	8660,00 ▲
Еўра	11800,00 ▲
Рас. руб.	289,50 ▲
Укр. грыўня	1065,85 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 3°
Віцебск	0°
Гомель	+ 2°
Гродна	+ 2°
Магілёў	0°
Мінск	0°

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

КНДР МОЖА ПРАВЕСЦІ АДНАЧАСОВА ДВА ЯДЗЕРНЫЯ ВЫБУХІ

Да такой высновы прыйшла паўднёвакарэйская разведка, вывучыўшы звесткі спада-рожнікавых здымкаў. Як стала вядома, падрыхтоўчыя работы былі завяршаны каля двух падземных тунэляў на захадзе і поўдні палігона Пунгеры. Да суботы, 2 лютага, работы вакол тунэля на паўднёвым баку палігона былі спынены. Гэта можа ўказваць на тое, што падрыхтоўка да ядзерных выпрабаванняў завершана. Паведамляецца, што выпрабаванні могуць супаць са святкаваннем дня нараджэння былога лідара КНДР Кім Чэн Іра 16 лютага альбо з інаўгурацыяй новага ўрада Паўднёвай Карэі, якая адбудзецца 25 лютага.

АХМАДЗІНЕДЖАД ПАГАДЗІУСЯ ПАЛЯЦЕЦЬ У КОСМАС

Прэзідэнт Ірана Махмуд Ахмадзінеджад заявіў, што гатовы стаць першым чалавекам, які адправіцца ў космас на касмічным караблі ўласнай вытворчасці, паведамаючы інфармацыю са спасылкай на іранскія СМІ. «Я гатовы стаць першым чалавекам, якога выведзюць на арбіту іранскай навукоўцы. Адпраўка жывых істот у космас стала вынікам напружанай працы тысяч нашых спецыялістаў». Гэтыя заявы іранскі лідар зрабіў праз некалькі дзён пасля паведамлення аб тым, што яго краіна паспяхова адправіла на арбіту і зварнула на Зямлю малпу. Пры гэтым некаторыя захаднія СМІ паставілі пад сумнеў, што малпа сапраўды пабывала на арбіце, паколькі ніякіх доказаў гэтага паспеху Тэгеран не прадставіў.

ЗАМУЖЖА АБАРАНЯЕ ЖАНЧЫН АД ХВАРОБ СЭРЦА І СМЕРЦІ

І ў мужчын, і ў жанчын, якія знаходзяцца ў шлюбе, паказчыкі сардэчных прыступаў ніжэй, чым у адзіночкіх людзей. У іх таксама больш шанцаў перажыць сардэчны прыступ, кажучы супрацоўнікі шпітала Універсітэта Турку. Яны даследавалі 15330 фактаў сардэчных прыступаў і нестабільны стэнкарды з 10-гадова перыяд. Больш за палову выпадкаў заканчваліся смерцю з вынікам зыхода на працягу 28 дзён. Адзіночкія людзі на дзве траціны больш сутыкаліся з гэтым у параўнанні з жанчынамі. Сярод тых, хто перажыў сардэчны прыступ, ці тых, хто захварэў на нестабільную стэнкардыю, адзіночкія людзі за гэтыя 28 дзён паміралі ў 2,5 раза часцей. Навукоўцы не выключваюць, што людзі з дрэнным здароўем радзей уступаюць у шлюб ці больш ахвотна ідуць на развод. Праўда, і сам шлюб можа пазіўна адбівацца на здароўі. Часткова гэта сацыяльная падтрымка, якую муж і жонка аказвалі адно аднаму.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

БЕРЛУСКОНІ ПААБЯЦАЎ АДМІЯНІЦЬ ШЭРАГ ПАДАТКАЎ ПАСЛЯ ПЕРАМОГІ НА ВЫБАРАХ

Былы прэм'ер-міністр Італіі, лідар правацэнтрыйскай партыі «Народ свабоды» Сільвія Берлусконі паабяцаў адмяніць антыкрызісныя муніцыпальны падатак на нерухомасць (IMU), піша Repubblica. Пра гэта ён заявіў, прадстаўляючы перадавыбарчую праграму сваёй кааліцыі. У выпадку, калі яго партыя прыйдзе да ўлады ў выніку выбараў у канцы лютага, грамадзянам не толькі не давядзецца больш плаціць IMU, але на працягу месяца ім будзе вернута сума IMU за 2012 год.

Берлусконі таксама растлумачыў, якім чынам ён мае намер выпраўляць крызісную сітуацыю ў італьянскай эканоміцы. Паводле яго слоў, у першую чаргу яго партыя прапануе заключыць дамову са Швейцарыяй аб падаткаабкладанні рахункаў італьянскіх грамадзян у масовых банках, што будзе прыносіць па пяць мільярдаў еўра ў год. Затым улады павінны скараціць выдаткі на чыноўнікаў, удвая паменшыць колькасць дэпутатаў у парламенце, а таксама адмяніць дзяржаўнае фінансаванне партыі.

КОРАТКА

Міністэрства спорту і турызму на сваім афіцыйным сайце заклікала ўсіх зацікаўленых прыняць удзел у дыскусіі аб шляхах далейшага развіцця беларускага спорту. Кожны ахвотны можа накіраваць свае прапановы на адрас: 220050, г. Мінск, вул. Кірава 8/2 або па электроннай пошце info@mst.gov.by

Нацыянальны банк Беларусі за студзеня 2013 года рэалізаваў 28 атэставаных брыльянтаў агульнай вагой 10,79 карата. Выручка ад рэалізацыі брыльянтаў склала Br135,17 млн.

Страховае арганізацыі Беларусі за 2012 год атрымалі страхавых узносаў па правам страхаванні і сустрахаванні на суму Br4 330,6 млрд. Прырост паступленняў у параўнанні з 2011 годам склаў Br1 965 млрд., або 83,1 працэнта ў бягучых чэнах.

Замкавы комплекс «Мір» у лютым прыняў паўмільённага наведальніка. Уладальніцай часнага ўваходнага білета стала супрацоўніца аднаго з банкаў Калінінграда.

ШТО ДЛЯ ВАС НАЙЛЕПШЫ АДПАЧЫНАК ПАСЛЯ ПРАЦОЎНАГА ДНЯ?

Юлія ХАДАРКЕВІЧ, метадыст кафедры журналістыкі Інстытута парламентарызму і прадпрыемстваў:

— Напэўна, найлепшы адпачынак для мяне — гэта кніга і газета. Па жыцці я вельмі шмат чытаю, мяне цікавіць усё, што адбываецца ў свеце. Таму заўжды праглядаю прэсу розных кірункаў. Перавагу аддаю грамадска-палітычным выданням. Я стараюся не толькі быць у курсе падзей, але і аналізаваць іх, тым і выбіраю не электронныя сродкі масавай інфармацыі, а менавіта газеты. Бо з тэлевізійнага патоку інфармацыі ідзе бесперапынна, ты паспяваеш толькі нешта ўлавіць, а газеты можна чытаць і перачытваць удумляю. Што датычыцца літаратуры, кнігі чытаю вельмі розна. Ад класікі, якую люблю перачытваць, да дэтэктываў і нават філасофскай літаратуры. Вельмі люблю гістарычныя і асабліва ваенныя творы. Зараз я чытаю «Сагу аб Фарсайтах».

Ганна НОВІК, прадавец крамы абутку AXIS, г. Мінск:

— Я люблю спакойныя сямейныя адпачынак. Экстрым — не для мяне. Калі прыязджаю пасля працы дадому, гляджу тэлевізар або фільмы ў інтэрнэце. Пераважна баўлю час са сваім маладым чалавекам. Часам, калі не вельмі стамляюся на працы, сустракаюся з сябрамі, наведваю кавярні і піцэрыі. Але гэта таксама патрабуе пэўнай аддачы энергіі, якая не заўсёды застаецца пасля працоўнага дня. Таму часцей за ўсё мне хочацца проста расслабіцца ў хатняй абстаноўцы з блізкімі людзьмі. Бо калі ўся сям'я дома, усе здаровыя і ва ўсіх усё добра — гэта для мяне вялікая радасць і найлепшы адпачынак.

Эдуард ГРЫНЯВЕЦКІ, аператар цэху розліву піваварні Heineken (Бабруйск):

— Лепшы адпачынак для мяне — гэта гарачая гарбата з лімонам і аглед навін за дзень за камп'ютарам ці на канале перад тэлевізарам. Люблю паглядзець добрае кіно, асабліва старыя савецкія камедыі. Часам чытаю, мае любімыя кнігі — Бібія, творы Караткевіча, Сянкевіча, Бардуліна, Быкава, таксама падабаецца еўрапейская паэзія XVII стагоддзя. Ну а калі выпадае некалькі выхадных запар, выраўняюся ў вандруці, займаюся спортам, сустракаюся з сябрамі за кувалем піва. Вельмі люблю ездзіць па роднай Беларусі, знаёміцца з нашай культурнай спадчынай, захапляцца краявідамі. Гэта не толькі дапамагае расслабіцца пасля працы, але і натхняе. У нас сапраўды слаўная гісторыя і шыкоўная прырода! Таксама хаджу на канцэрты, калі яны адбываюцца ў нашым горадзе, стараюся больш наведваць выступленні беларускамоўных выканаўцаў.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.

ЦІ МАГЧЫМА АРГАНІЗАЦЫЯ МАРСКІХ ПЕРАВАЗКА ГРУЗАЎ УЛАСНЫМІ СІЛАМІ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Калі ў нашых руках тавар, у нашых руках аўтаматбілі ці судна, то мы гэта ўсё і рэгулюем. Як можна тут атрымаць меншы прыбытак, даход, чым супрацоўніца з чужымі? Я няк не магу зразумець», — адзначаў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на той факт, што Беларусь як краіна з экспартаарыентаванай эканомікай перавозіць дзясяткі мільёнаў тон грузаў. «І не ўсё мы перавозім чыгуначным, аўтамобільным транспартам. Напаўна, трэць або чвэрць грузім у партах. Гэта дзясяткі мільёнаў тон. Мы тут маглі б зарабляць нядрэнныя грошы, як мне здаецца», — заўважыў Прэзідэнт.

На сустрэчы размова ішла таксама аб стане спраў у Беларускай калійнай кампаніі і сітуацыі, якая складаецца на калійным рынку. Паводле слоў Валерыя Іванова, сітуацыя на калійным рынку нармалізавалася. Беларусь заключыла кантракт на пастаўку 1 млн тон калійных угнаенняў з Кітайскай Народнай Рэспублікай, правяла перагаворы з бразільскімі партнёрамі, у бліжэйшыя два дні плануе падпісаць кантракт на пастаўку 1 млн тон калійных угнаенняў у Індыю.

Валерыя Іванов адзначыў, што па выніках работы за студзень гэтага года БКК рэалізавала калійных угнаенняў больш, чым у студзені мінулага года, і ў цэлым паказчыкі работы за першы квартал будучы намога вышэйшыя за ўзровень аналагічнага перыяду мінулага года.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

АНАТОЛЬ ТОЗІК ЗАКЛІКАЎ ПАСКОРЫЦЬ АПТЫМІЗАЦЫЮ І НАВЯДЗЕННЕ ПАРАДКУ Ё СПАРТЫЎНАЙ ГАЛІНЕ

«Прашу паскорыць прыняцце рашэнняў па аптымізацыі і навядзенні парадку ў спартыўнай галіне, — сказаў віцэ-прэм'ер краіны, выступаючы ўчора на калегіі Міністэрства спорту і турызму. — Трэба зрабіць так, каб новы навуцальны год у сістэме мы пачалі з новымі падыходамі і з новай структурай. Мы з вамі ўжо паўгода аб гэтым гаворым, але нічога не зроблена. Трэба выбудоўваць сістэму — аптымальную, разумную, якая функцыянавала б з пазіцыі разумнага сэнсу. Трэба вызначыцца, з якімі дысцыплінамі, з якімі відамі спорту мы будзем ісці, аказваючы ім максімальную падтрымку дзяржавай. Вызначыць тыя віды, дзе мы можам атрымаць рэальныя вынікі. Трэба наладзіць сістэму адбору, пачынаючы з дзіцячага сада».

«Перагледзьце яшчэ раз усё гэтыя 426 дзіцячых спартыўных школ. Ці трэба ў кожнай з іх культываваць па 12-14 відаў спорту? Усё ж залежыць ад людзей, ад навуцнасі спецыялістаў, матэрыяльнай базы. Напрыклад, па вяслярных відах спорту ў нас ёсць некалькі развітых баз. Давайце там канцэнтравать сродкі, рэсурсы і рыхтаваць спартсменшаў», — заклікаў віцэ-прэм'ер.

У красавіку-маі Анатоль Тозік прапанаваў правесці сумеснюю калегію Міністэрства спорту і Міністэрства адукацыі: «Мы ўсё працуем з адным рэсурсам — з дзецьмі. Трэба дакладна вызначыць, якое міністэрства чым будзе займацца. Масавы спорт, першапачатковае навуцанне плаванню, яшчэ нечаму — гэта павінна аднесці ў сферу адказнасці агульнаадукацыйнай школы. Спартыўная галіна павінна займацца на іншым узроўні. А то ў нас цэнтр алімпійскага рэзерву ў групах пачатковай падрыхтоўкі выучыць дзіцяці плаваць. 16 гадзін ёсць у агульнаадукацыйнай школе, і школа павінна навуцць дзіця плаваць! Нам трэба прымусяць іх гэта рабіць. Кожны павінен займацца сваёй справай. А як кіраўнік Беларускай федэрацыі плавання я лічу, што галоўную ролю павінен адгрываць рэспубліканскі цэнтр алімпійскай падрыхтоўкі па адпаведным відзе спорту. Усе астатнія павінны прыслухоўвацца да яго ўказанняў, рэкамэндацый і падносці патроны. Націскаць на спускавы кручок павінен ужо цэнтр. А ў нас усё на чачыні: разважаюць, хто каму павінен падпарадкоўвацца. Валуцця ідзе, а справа стаіць на месцы! Таму прашу ўлічыць і маё меркаванне пры адпрацоўцы праекта паставы калегіі. Гэта паставана павінна быць праграмай работы на 2013 год».

БЕЛТА.

ДЗЯРЖПРАГРАМА: ДЫЯЛОГ БІЗНЭСУ І ЁЛАДЫ

Нядаўна ўрад краіны зацвердзіў праграму дзяржпадтрымкі малага і сярэдняга прадпрыемства на 2013-2015 гады. Гэта чарговы крок на шляху да ліберальнай умоў вывядзення бізнэсу ў Беларусь. Што гэта праграма можа даць прадпрыемлікам? Ці палепшыць рэальна стан прыватнага бізнэсу? Пра гэта карэспандэнт «Звязды» пагутарыў з Уладзімірам КАРАГІНЫМ, старшынёй Прэзідыума саюза юрыдычных асоб «Рэспубліканская канфедэрацыя прадпрыемства».

Фота БЕЛТА

— Што азначае прыняцце такой дзяржпраграмы?

— Выхад гэтай праграмы папярэдвала прыняцце некалькі гадоў таму закона аб дзяржаўнай падтрымцы малага і сярэдняга прадпрыемства (закон ад 1 ліпеня 2010 года № 148-З. — Аўт.). Лёс закона быў няпросты. 10 гадоў яго прымалі, тры склады парламента... Быў адменены папярэдні закон і некаторыя ўказы. Але не было нарматыўнага акта, які б мог вызначыць паказчы на сродкі, механізмы, структуры падтрымкі прадпрыемства. Прыняцце праграмы азначае, што дзяржава хоча сёння, каб доля малага і сярэдняга бізнэсу, які з'яўляецца актыўным ферментам эканомікі, павялічалася.

— Чаму менавіта малому бізнэсу надаецца ўвага?

— Таму, што ён хутка ствараецца, хутка засвойвае ідэю. А потым ужо буйны пачынае тыражаваць гэту, дасягаючы высокай прадукцывасці. І вельмі важна дабіцца ўваемадзяння малага і буйнога бізнэсу. У Беларусь сёння і колькасца, і якасца малы бізнэс займае нязначную долю ў ВУП краіны (не больш за 20%).

— Ці наштам трэба «нарасціць» колькасць малага прадпрыемства?

— Сёння ў нас увогуле каля 350 тысяч суб'ектаў гаспадарання разам з дзяржаўнымі. Больш за 90% гэта ўжо прыватныя. А нам трэба стварыць мільён, каб дацягнуцца да еўрапейскага ўзроўня. Большасць з гэтага мільёна павінна быць малым бізнэсам. Кожны чалавек зможа ўдзельнічаць у некалькіх бізнэсах адначасова. Бізнэс жа мае, напрыклад, сезоннасць: улётку ты прымаеш аргументы, а ўзімку ты штосці вырабляеш і гэтак далей. Тады будзе структурная насычанасць.

— Для чаго спатрэбілася дадаткова прымаць дзяржпраграму? Чаму нельга было абісціся толькі законам?

— Праграма прымаецца ў адпаведнасці з законам. Мы вельмі крытыкавалі гэты закон і лічылі, што ён малаэфектыўны, бо па многіх арыкулках не мае прамога дзеяння. У прыватнасці, там вельмі зважана паняцце інфраструктуры падтрымкі прадпрыемства: толькі цэнтры падтрымкі прадпрыемства (бізнэс-інкубатары). Тыя ж бізнэс-саюзы, асацыяцыі не з'яўляюцца інфраструктурай. Даваць ім такі статус Міністэрства эканомікі баялася праз тое, што гэта дало б доступ да фінансавых рэсурсаў з дзяржпраграм. А раптам саюзы ўсё падбяруць? Ва ўсіх краінах свету гэта

нармальнае справа, калі бізнэс-саюзы атрымліваюць гранты на конкурснай аснове, праводзяць канферэнцыі, арганізуюць міжнародныя выезды. Але па нашай прапанове была створана камісія, куды нарэшце ўключаны і бізнэс-саюзы. І цяпер мы маем патрэбны статус. Нашы мерпрыемствы таксама з'яўляюцца элементамі інфраструктуры.

— Значыць, праграма створана не мінімальна, а насамрэч штосці змяняе?

— Унікальнасць гэтай праграмы ў тым, што бізнэс-саюзы цяпер рэальна далучылі да працы. Мы больш за год накіроўвалі свае прапановы, абмяркоўвалі асноўныя палажэнні, структуру праграмы. Было вельмі шмат спрэчак. Мініканомікі вельмі добра папрацавала, інтэнсіўна. Добра і тое, што выдзелены пэўныя фінансавыя сродкі ў бюджэце. Але многія нашы прапановы былі «абразаны». У прыватнасці, ёсць такія праблема, пра якую мы гаворым шмат гадоў, — стварэнне гарантыйных фондаў. Бо кампенсавачы рызыкі — гэта не справа бюджэту. Трэба стварыць адпаведныя арганізацыі. Ёсць прыклад Венгрыі. Там такія фонды дзяржаўныя. Гэта элементы інфраструктуры падтрымкі. Роля іх у тым, што яны бяруць на сябе 70% рызык прадпрыемліка перад банкам. Ён бярэ з гэтага ўсяго адзін

ДАРЭЧЫ

Згодна з законам аб дзяржаўнай падтрымцы малага і сярэдняга прадпрыемства, да суб'ектаў малага прадпрыемства залічваюцца:

Індывідуальныя прадпрыемлікі, зарэгістраваныя ў Рэспубліцы Беларусь; мікраарганізацыі — зарэгістраваныя ў Рэспубліцы Беларусь камерцыйныя арганізацыі з сярэдняй колькасцю работнікаў за календарны год да 15 чалавек уключа;

малыя арганізацыі — зарэгістраваныя ў Рэспубліцы Беларусь камерцыйныя арганізацыі з сярэдняй колькасцю работнікаў за календарны год ад 16 да 100 чалавек уключа.

Да суб'ектаў сярэдняга прадпрыемства адносяцца зарэгістраваныя ў Рэспубліцы Беларусь камерцыйныя арганізацыі з сярэдняй колькасцю работнікаў за календарны год ад 101 да 250 чалавек уключа.

працэнт. Пачалі ў Венгрыі з 1 мільёна еўра, а сёння там ужо 150 мільёнаў. Грошы назапашваюцца, і ўсё большую суму гарантый фонд можа прадаставіць для бізнэсу.

Аднак шэраг прапанов дзелавой супольнасці ўвайшоў у праграму. У тым ліку і некаторыя мясцовыя, рэгіянальныя ініцыятывы. А іх магло быць яшчэ больш, калі б больш прадпрыемлікаў далучылася да справы. Многія ж пра нас не ведаюць ці думаюць, што мы нічога не вырашаем.

— Зразумела, што праграма зняначку не працуе. Якія цапкасці могуць быць?

— Патрэбна яшчэ адрогуляваць канкурэнцыю, удзел у дзяржаўнай праграме, каб атрымлівалі падтрымку насамрэч лепшыя, а не «любімчыкі» мясцовых улад. Павінна быць і адказнасць, калі ты схлосціў, не завоіць грошы, не змог чагосьці зрабіць. Гэта яшчэ трэба напрацоўваць. І больш трэба надаваць увагі стасункам з мясцовымі ўладамі. Не нацыянальнае кіраўніцтва павінна развівацца на месцах прадпрыемліцтва, а мясцовыя начальнікі. Яны ж гэтага не робяць, бо заўсёды толькі чакаюць загадаў «зверху». А гэта палымка, бо малы бізнэс вырашае мясцовыя праблемы: заняцасць і да таго падобнае. Трэба прывыкаць да самастойнасці.

— І ўсё ж такі: што самае важнае ў праграме?

— Важна, што ўпершыню прапісаны ўсе бізнэс-асацыяцыі з усімі найменнямі. Вось для чаго патрэбна дзяржпраграма. Яна патрэбна і як маральны фактар. Сама наяўнасць дзяржаўнай праграмы — гэта ўвага дзяржавы да бізнэсу, дэманстрацыя рэальнага дыялогу бізнэсу і ўлады, рэальнае нарошчванне патэнцыялу інфраструктуры падтрымкі прадпрыемліцтва. Таму ў нас вельмі вялікія чаканні. Далей гэта будзе правапрымяняльнае практыка. Яна будзе розная ў розных абласцях. І гэта будзе залежыць не толькі ад мясцовай ўлады, але і ад мясцовых прадпрыемлікаў.

Але большасць дзелавой супольнасці не ўваходзіць ні ў якія асацыяцыі. Груба кажучы, гэта маральныя ўтрыманні, якія чакаюць, што за іх хтосьці штосці зробіць: папраўку ў законе, напрыклад. Мы робім, а ўсё будзе толькі карыстацца. Удзельнічаюць у гэтым працэсе толькі некалькі працэнтаў ад усяго бізнэсу. Урад жа таксама хоча пацэць меркаванні рэальных прадпрыемлікаў.

Але ж гэта не рэпрэзентатыўна, бо малая частка. Калі бізнэс хоча паляпшэння, то ён павінен аб'ядноўвацца. Улада хоча бачыць і нейкія ўзгодненыя дзеянні. Тыя, хто не ў саюзях, знаходзяцца ў баку ад дыялогу. Гутарыў Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Падрабязнасці

У ГРОДНЕ ПРАВЕДЗЕНА ПЕРШАЯ АПЕРАЦЫЯ ПА ПЕРАСАДЦЫ НЫРКІ

Важная, можна сказаць, гістарычная падзея ў хірургіі і ўвогуле ў ахове здароўя на Гродзеншчыне адбылася ў ноч з суботы на нядзелю ў абласной клінічнай бальніцы: праведзена першая ў рэгіёне аперацыя па перасадцы ныркі.

Вось што паведаміў карэспандэнту «Звязды» галоўны ўрач Гродзенскай абласной клінічнай бальніцы, кандыдат медыцынскіх навук Эдуард САВІЦКІ:

— Арганізацыя працы па перасадцы органаў мы заняліся тры гады таму па прыкладзе нашых калег з Рэспубліканскага цэнтра трансплантатнай арганізацыі і тканак. Гэта вельмі важны кірунак у ахове здароўя для людзей, якія маюць патрэбу ў перасадцы органаў. Прычым падобныя аперацыі праводзяцца і ў анкалогіі, і пры захворваннях сэрца і іншых органаў. Першым крокам у гэтай справе паслужыла стварэнне цэнтра каардынацыі па забары органаў. У мінулым годзе мы разглядалі больш за 90 эпизодаў магчымага забору органаў. Інфармацыя паступае з усіх лячэбна-прафілактычных

Фота БЕЛТА

устаноў, дзе могуць з'явіцца патэнцыяльныя донары. Наладжаны ўлік усіх маючых патрэбу ў перасадцы органаў, сфарміраваны так званы «ліст чакання», прычым ён адзіны на ўсю краіну. Напрыклад, у «лісце чакання» на пера-

садку ныркі сёння каля 80 жыхароў Гродзеншчыны.

Першую ў вобласці аперацыю па перасадцы ныркі правёў выпускнік Гродзенскага дзяржаўнага медуніверсітэта, дацэнт кафедры хірургіі, кандыдат медыцынскіх навук Эдуард МАГІЛЯВЕЦ. Прычым вельмі важна, што ён працуе і ў ВУН, і ў абласной бальніцы, куды перайшоў спецыяльна для ўдзелу ў праекце па трансплантатнай арганізацыі. Падчас аперацыі Эдуарду Магіляўцу асісіравалі галоўны трансплантолаг Беларусі Алег КАЛАЧЫК, якога спецыяльна запрасілі са сталіцы на першую ў Гродне аперацыю па перасадцы ныркі, і загадчык аддзялення транспланталогіі абласной клінічнай бальніцы Юрый ПАВАЛАНСКІ. Анестэзію рабіў Іосіф ШАПЕЛЬ. Усю

ноч калегі працавалі ў бальніцы, пакуль не перакачалі, што ўсё ў парадку. Стан 47-гадовай пацыенткі (яна на працягу двух гадоў, два-тры разы на тыдзень праходзіла вельмі цяжкаму, балючому працэдурі хранічнага гемадыялізу)

стабілізаваўся, перасаджаная ёй нырка пачала функцыянаваць. Цяпер медыкі клопацца пра тое, каб на фоне прыёму прэпаратаў, якія перашкаджаюць адчужэнню донарскага органа, не развілася інфекцыя і ўсё завяршылася паспяхова.

Пры гэтым, падкрэслівае Эдуард Савіцкі, аперацыя папярэднічала ўзгодненай, скаардынаванай праца ад моманту атрымання інфармацыі аб наяўнасці донара: забор органа, вызначэнне чалавека, якому гэтага нырка падыходзіць, яе дастаўка ў спецыяльных умовах, падрыхтоўка пацыента да аперацыі. Гэта цэлы ланцужок узв'язаных, узгодненых па часе (да хвілін) дзеянняў, якія ў канчатковым выніку павінны рэалізавацца ў аперацыі па перасадцы органа.

Намеснік старшыні Гродзенскага аблвыканкама Ігар ЖУК значае, што транспланталогія ў краіне пачала дынамічна развівацца дзякуючы зняццю пэўных перашкод у заканадаўчай базе, укараненню сучасных тэхналогій і апаратуры. Фінансавыя затраты вялізныя, але апраўданы, бо ад гэтага залежыць галоўнае — жыццё людзей.

Барыс ПРАКОПЧЫК

Акцэнт тыдня з Вадзімам Гігіным

МАДЭРНІЗАЦЫЯ НЕ АЗНАЧАЕ «ПЕРАБУДОВА»

У нас. Палітычная мадэрнізацыя, пра якую так настойліва гаварылі ўвесь 2012 год, нарэшце стала набываць акрэслены рысы. Ва ўсялякім разе, нарада, што адбылася ў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь 31 студзеня, стала значным крокам на гэтым шляху.

У нашым выпадку нават само слова «нарада» не зусім падыходзіць. Хутчэй гэта была дыскусія аб тым, як далей павінна развівацца выбарчая сістэма ў Беларусі. Стала вядома, што напярэдадні ўдзельнікі гэтай дыскусіі так і не адолелі прыйсці да нейкага кампрамісу, таму і было вырашана вынесці размову на вышэйшы ўзровень.

Спраўды, думка і спрэчка наконек таго, якімі быць выбарам у Беларусі, шмат. Мажарытарны альбо прарэспубліканскі? А магчыма, змешаны? Пашыраць правы палітычных партый альбо даць больш паўнамоцтваў грамадскім аб'яднанням? Гэта далёка не поўны пералік тых пытанняў, якія абмяркоўваюцца ў палітычных колах.

І ў апошні студзенскі дзень шмат у чым з'явілася яснасць. Па-першае, мадэрнізацыя не азначае каронную ломку ці другое прышчасце «перабудовы». «Мы не маем сёння на мдзе што-небудзь змяніць. Мы вядзем дыскусію аб удасканаленні заканадаўства. Гэта, дарэчы, тое, што

я абяцаў пасля апошніх выбараў», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Мы глядзім прапановы, і калі гэта нам падыходзіць і сёння — мы прыемем, не — значыць, не прыемем».

Па-другое, вырашана не палітызаваць залішне грамадства аб'яднанні. А менавіта гэта адбылося б, калі б ім далі права вылучаць кандыдатаў у дэпутаты. Так, «Беларусь Рус» і БРСМ прапуюць высокую ступень палітычнай актыўнасці, нават большую, чым некаторыя партыі. Аднак грамадскі арганізацыі ў нас больш за дзве тысячы, і нельга прыклад дзювох з іх рабіць заканадаўчай нормай.

Іншая справа, што трэба павышаць ролю саміх палітычных партый. Беларускія грамадства дасягнула такога ўзроўню толькі на прыхільніку Прэзідэнта і «пазіцыянераў» выглядае занадта прымільна. І сярод тых, хто ўстойліва падтрымлівае Аляксандра Лукашэнка, могуць быць людзі з рознымі палітычнымі поглядамі. А ў лагерах яго праціўнікаў хапае і радыкальных нацыяналістаў, і сацыял-дэмакратаў, і лібералаў. Нарэшце, нам палітычны свет павінен перастаць быць дывальтарным.

Вакал нас. Серавул, невялікай афрыканскай жывёліне, падобнаму на нашу рысь, не надта пашанцавала. Звычайна ён

знаходзіцца на перыферыі ўвагі біёлагаў, журналістаў і турыстаў, значна саступаючы па папулярнасці вялікім кошкам — ільваам, леапардам і гепардам. Раптоўна ў пачатку 2013 года імя гэтага сарамлівага драпежніка замяніла імя ў навінах. На гэты раз палітычны — такую назву выбрала французскае камандаванне для вайсковай аперацыі супраць ісламістаў у Малі.

Пачаўшыся 11 студзеня, аперацыя ўжо амаль скончылася. Французскія войскі разам са сваімі саюзнікамі з Заходняй Афрыкі ўзялі пад кантроль асноўныя гарады і дарогі на поўначы Малі. Ісламісты і туарэгі-сепаратысты адступілі ў пустыню. Франсуа Аланд прыбыў у старажытны Цімбукту і атрымаў лаўры пераможцы і звабіцеля. Аднак адрозні гучаць крытычныя галасы адносна ваеннай актыўнасці Францыі ў Афрыцы.

Інтэрвенцыя ў Малі — гэта ўжо другая французская аперацыя на кантыненте за няпоўныя два гады. Папярэдняя — «Харматам» — праводзілася разам з іншымі краінамі НАТО супраць Лівіі і скончылася звяржэннем Муамара Кадафі. Ужо тады ваенныя эксперты казалі пра слабасці французскага камандавання, асабліва ў сферы лагістыкі і забеспячэння войск.

Зараз гэтыя недахопы сталі яшчэ больш відавочнымі. Зразумела, што ніякага разгрому арміі ісламістаў і туарэгаў не адбылося. Яны без бою пакінулі буйныя гарады і перайшлі да тактыкі партызанскай вайны. Гэта значыць, паўтарылі вопыт талібаў у Афганістане, які аказаў-

ся вельмі паспяховым. Акрамя таго, «маленькая пераможная вайна» паказала, што ўдзел у ваеннай арганізацыі НАТО не павялічвае бяздольнасць асобных дзяржаў, а пагаршае яе. Французы аказаліся нездольныя правесці самастойна нават абмежаваную вайсковую аперацыю ў сваёй былой калоніі без дапамогі ЗША, Вялікабрытаніі і Германіі. У іх проста не знайшлося адпаведных ваенна-транспартных самалётаў.

Цікава, што самая рэзка крытыка дзеянняў французскіх ваенных прагучала з Амерыкі. Вашынгтон у апошні час выказвае заклапочанасць скарачэннем ваенных бюджэтаў сваіх еўрапейскіх саюзнікаў і з задавальненнем тэкае іх носам у далучэння памылкі.

А што ж Малі? Пакуль там святкуюць аднаўленне адзінства краіны. Але на галоўнае пытанне — ці скончылася вайна? — адкажу пакуль няма.

З гісторыі. Часам даводзіцца чуць, быццам беларускім народу не хапае герояў. Трэба проста ведаць аічынную гісторыю. 1 лютага споўнілася 6 100 гадоў Сяргею Восіпавічу Прытыцкаму. Гэта сапраўды легендарная постаць у беларускай гісторыі. Здаецца, што гэты чалавек пражыў нібыта некалькі жыццёў: падпольшчык-рэвалюцыйнер, ваяц польскай турмы, адзін з кіраўнікоў партызанскага руху, дзяржаўны дзеяч.

Ён быў надзвычай мэтакарывым. Так, належаў да Камуністычнай партыі, якая мела вельмі складаную і неадзначан-

ную гісторыю. Але Прытыцкі з той гароты камуністаў, пра якіх здымалі фільмы, пісалі кніжкі, і кожнае слова ў іх не было нацяжкай, пустой ідэалагізаванай фразай. Ён сапраўды верыў у тое, што гэта партыя прывядзе да вызвалення Заходняй Беларусі з-пад польскага прыгнёту, шыра адстойваў свабоду сваёй Радзімы і сацыялістычны лад у гады Вялікай Айчыннай. У пасляваенны час Прытыцкі быў адным з таго пакалення «партызанскага прыгнёту», хто і лабудаваў Савецкую Беларусь — па-свойму ўнікальную краіну, што стала падмуркам для сённяшняй Рэспублікі Беларусь.

Сяргей Восіпавіч дасягнуў вяршынь улады. Хіба мог ён падумаць у тым змрочным 1936-м, калі польскі суд выносіў яму смяротны прыгавор, што праз трыццаць гадоў стане старшынёй Вярхоўнага Савета БССР, афіцыйным кіраўніком беларускай дзяржавы і дэ-юрэ віцэ-прэзідэнтам СССР?

Захавалася шмат успамінаў пра Прытыцкага. Усе, хто з ім сустракаўся, узгадваюць яго вялікую чалавечую прыстойнасць, адданасць справе, чуплівасць. Прыгожы, адкрыты, спакойны, упэўнены — такім застыў ён у памяці людзей. А найбольш трапную характарыстыку даў Пётр Машэраў, які артыкул пра Прытыцкага называў коротка, годна і дакладна — «Народны герой».

gigin@belta.by info@zvuyazda.minsk.by

НАВІНЫ

ПАДЗЕІ

ФАКТЫ

НАСЕЛЬНІЦТВА ЦІКАВІЦЬ ІЛЬГОТНАЕ КРЭДЫТАВАННЕ ЖЫЛЛЯ І БЕЗНАЯЎНЫЯ РАЗЛІКІ

Такую выснову можна зрабіць, зыходзячы з інфармацыі аб зваротах грамадзян у Нацбанк у 2012 годзе, якую распулюсціла ўпраўленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў Нацыянальнага банка.

У цэнтральны апарат Нацбанка сталі звяртацца часцей

Згодна з гэтымі звесткамі, у 2012 годзе ў Нацыянальны банк Беларусі паступіла 2395 зваротаў грамадзян, што на 12,6% менш, чым у 2011 годзе (2741 зварот). Пры гэтым змяншэнне агульнай колькасці зваротаў грамадзян адбылося за кошт скарачэння іх паступлення ў структурны падраздзяленні Нацыянальнага банка па абласцях. Колькасць жа зваротаў грамадзян у цэнтральны апарат Нацыянальнага банка павялічылася на 10% і складала ў 2012 годзе 1655, або 70% ад колькасці зваротаў, якія паступілі ў Нацыянальны банк. Дарэчы, для забеспячэння права грамадзян і юрыдычных асоб на электронны зварот у Нацыянальны банк на афіцыйным сайце банка ў інтэрнэце створана рубрыка «Электронны зварот». Летась у гэтую рубрыку паступіла 566 зваротаў, або 34% ад агульнай колькасці зваротаў у цэнтральны апарат Нацыянальнага банка.

Менш крытыкі датычыцца крашова-кредытнай палітыкі

«Праведзены аналіз паказвае, што ў 2012 годзе ў параўнанні з 2011-м колькасць зваротаў грамадзян у Міністэрства Прадзэн-та Беларусі, урад, Камітэт дзяржаўнага кантролю, сродкі масавай інфармацыі па пытаннях, што ўваходзяць у кампетэнцыю Нацыянальнага банка, знізілася практычна ў 2 разы. Наіравацца таксама зніжэнне колькасці прапанов і крытычных заўваг грамадзян адносна эканамічнай сітуацы

■ Як жывяце, землякі?

Брэстчына

ЛІДАР ПА ЎСЫНАЎЛЕННІ

На калегіі абласнога ўпраўлення адукацыі, прысвечанай вынікам года, было адзначана, што Брэстчына выйшла лясца у лідары па ўсынаўленні дзяцей

За мінулы год сям'ю знайшлі 103 дзеці. А ўсяго ў вобласці жывуць зараз 3177 дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. 732 дзеці знаходзяцца ў інтэрнатах, астатнія выхоўваюцца ў прыватных і асяродках сем'ях.

Лясца ў вобласці пабудавана пяць дзіцячых дамоў сямейнага тыпу. Тры з іх заселены, два рытухаваны прыняццём наваёслаў. Такіх дамоў у рэгіёне ўжо 24. У іх выхоўваецца 157 хлопчыкаў і дзяўчынак.

«ПЯСЧАТКА», ВОДНЫ ШЛЯХ І ІНШЫЯ

У Брэсце прайшоў семінар па рэалізацыі адобраных да фінансавання Еўрасаюзам праектаў у рамках трансгранічнага супрацоўніцтва «Польшча—Беларусь—Украіна 2007-2013»

Сярод праектаў у удзелам прадстаўнікоў Брэсцкай вобласці, якія будзе фінансаваць Еўрасаюз, можна вылучыць работы на такім важным аб'екце, як аўтадарожны памежны пункт пропуску «Пясчатка». На яго будаўніцтва і аснашчэнне выдзяляецца 10 мільёнаў еўра.

Ёсць і іншыя цікавыя праекты. Кампанія «Беларусь» будзе гаспадарка будзе пашыраць сістэму ачысткі сцёкавых вод у сістэме водазабору Заходняга Буга. МНС рэалізуе праект па стварэнні валанцёрскага цэнтру для паляпшэння пажарнай бяспекі Белаежскай пушчы.

Брэсцкі аблвыканкам выступіў ініцыятарам аднаўлення магістральнага воднага шляху Днепр—Вісла. Калі ад Дняпра да Мухаўца цераз Прыпяць і Дняпроўска—Бугскі канал дабрацца можна, то паміж Мухаўцом і Заходнім Бугам рачныя судны не пройдуць. Ды і самі Вісла і Заходні Буг — даволі вузкія рэкі. Таму вырашана правесці навуковую распрацоўку гэтай праграмы. Зараз усе праекты праходзяць працэдуру ўзагоднення і падпісання грантавых кантрактаў. Пачатак фінансавання і рэалізацыі запланаваны на гэты год.

Яна СВЕТАВА.

Віцебшчына

МІЛІЦЫ ДАВЯРАЮЦЬ...

Пра вынікі вывучэння думкі насельніцтва аб працы міліцыі Віцебскай вобласці

Ва Упраўленні ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама канстатуецца, што ў цэлым жыхары Прыдзвінскага краю станоўча ацэньваюць захады, якія прымаюцца органамі ўнутраных спраў па падтрыманні грамадскага парадку.

У прыватнасці, 52,9% з ліку тых, хто звяртаўся ў органы ўнутраных спраў, задаволены рашэннямі, прынятымі па іх заявах, які тэрмінамі і паўнотай праведзеных праверак. Найлепшы паказчык — у Лепельскім раёне — (67,1%), а таксама Полацкім (64%), Бешанковіцкім (66%), Сенненскім (63,3%) раёнах.

Сярод іншага высветлілася, што 67,9% грамадзян гатовыя аказваць дапамогу органам унутраных спраў у барацьбе са злачыннасцю. І найбольш актыўна — ва Ушацкім, у Полацкім, Глыбоцкім і Дубровенскім раёнах.

60% апятыных грамадзян лічаць, што стан бяспекі дарожнага руху ў апошнія гады паляпшыўся.

Трэцяя частка рэспандэнтаў станоўча ацаніла эфектыўнасць мерапрыемстваў, якія праводзяцца супраць распаўсюджвання алкагалізму і самаганаважэння.

МАТЫЛКІ ПАСЯЯЛІСЯ Ў РАТУШЫ

Убачыць зімой мноства жывых матылькоў — гэта рэальнасць.

Упершыню яны пасяліліся ў Віцебску — у краязнаўчым музеі

У будынку сімвала старажытнага горада ратушы адкрылася выстава жывых матылькоў.

Выстава будзе працаваць па 31 сакавіка. Гараджанам і гасцям Віцебска прадастаўляецца магчымасць перанесціся ў тропічны лета, а самія арыгінальныя прадстаўнікі матылькоў з усяго свету апынуцца на далонях наведнікаў выставы. Сярод іх матылек Атлас, які ўвайшоў у Кнігу рэкордаў Гінеса дзякуючы сваім памерам; Манарх, які падчас міграцыі можа здзяйсняць пералёты на тысячы кіламетраў, які пералётныя птушкі, а таксама гіганцкія саванія матылькі, якія палахоўць птушак велізарнымі «вачамі» на крылах, і многія іншыя.

Штодзень відывы склад выставы будзе мяняцца на 30% і больш. Экскурсаводы раскажуць пра ўсе этапы жыцця матылькоў, іх звычкі і метафарфозы, легенды і павяр'і, звязаныя з імі. Што цікава, наведнікам выставы гарантуецца бясплатная фота- і відэаздымка, якія дазваляць назаўсёды захаваць дзівосны момант зносін з найпрыгажэйшымі стварэннямі прыроды.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Гродзеншчына

ГРАМАДСКАЯ ДУМКА ПРА ГРАМАДСКІ ТРАНСПАРТ

Ліцкія ўлады звярнуліся да жыхароў горада з прапановай паўдзельнічаць у рабоце па ўдасканаленні маршрутнай сеткі гарадскога пасажырскага транспарту, якая цяпер праводзіцца мінскім інстытутам «Транстэхнік»

Форма анкеты з пытаннямі да гараджан змешчана на сайце Лідскага райвыканкама. Запоўненую анкету можна перадаць любым спосабам (паштовай канверт, факс, электронная пошта) у філіял «Аўтобусны парк № 2 г. Ліды» (e-mail: atr@mail.lida.by) альбо на электронны адрас Беларускага навукова-даследнага інстытута транспарту «Транстэхнік» (e-mail: belnit22@open.by). Атрыманая меркаванні будучы выкарыстаны для распрацоўкі рацыянальных маршрутных схем, якія прадуллежваюць пры неабходнасці адкрыццё новых і змяненні напрамкаў існуючых маршрутаў, выбар тыпу аўтобусаў і вызначэнне іх колькасці.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Магілёўшчына

ЗАРАБІ ЗАКОННА І ЖЫВІ СПАКОЙНА

У Шклоўскім раёне дапамагаюць знайсці пастаянную працу і законны заробак большым асуджаным, якія вызваліліся і пачынаюць новае жыццё

Аддзел занятасці райвыканкама і аддзел унутраных спраў зрабілі для іх экскурсію ў сельскую гаспадарку з аглядам патэнцыйных працоўных месцаў.

Адзін з варыянтаў — адкрытае акцыянернае таварыства «Шклоўскі агра-сэрвіс». Умовы працы, быт, заробак — гаспадары ўсё паказалі і пра ўсё расказалі. У залежнасці ад працы і яе вынікаў, тут можна атрымаваць штомесяц прыкладна ад 2 да 5 мільёнаў рублёў. Гасцей уразілі новыя фермы: як кажуць досведчаньня людзі, у параўнанні з тым, што было раней, — проста казка. Аднак працаваць усё роўна трэба шмат, ды падтрымліваць дысцыпліну. У той жа час, як былі асуджаныя пасля вызвалення ў большасці перабіваюцца выпадковымі прыватнымі заробкамі і часта выдаткоўваюць свае грошы на алкаголь, а не на наладжванне жыцця.

Адразу зацікавілася новай працай толькі адна жанчына: яе сям'і, дзе ёсць яшчэ працаздольны муж і сын, абяцаюць дапамагчы з перасяленнем і грашыма. «Галоўнае — каб было жаданне», — лічыць начальнік раённага аддзела занятасці Мікалай Яроміч. У Шклоўскім раёне з больш асуджаных (71 чалавек) удалося ўладкаваць на працу такім чынам 20 грамадзян.

Ілона ІВАНОВА.

Міншчына

БЕЛАРУСКІ МЕТАЛУРГІЧНЫ ЗАВОД НАРОШЧВАЕ ЭКСПАРТ НАФТАГАЗАВЫХ ТРУБ

Прадстаўнікі амерыканскай кампаніі Tejas Tubular наведалі Беларуска металургічны завод (БМЗ), дзе са спецыялістамі, у прыватнасці, трубапракцыйнага тэхналагічнага патрабаванні па спецыфікацыі труб і магчымасці павелічэння паставак прадукцыі партнёрства з ШША

Варта адзначыць, што да труб нафтагазавага сартмента прад'яўляюцца самыя жорсткія патрабаванні па якасці, для выканання якіх неабходна дэталёва прапрацоўваць шматлікія нюансы вытворчага працэсу непасрэдна з заказчыкам. Менавіта такія пытанні былі ў цэнтры ўвагі падчас сустрэчы генеральнага дырэктара Tejas Tubular Макса Тахеда з кіраўніцтвам і спецыялістамі прадпрыемства.

Як паведаміў прэс-сакратар БМЗ Аляксандр Алесік, у студзені г. г. завод адгрузіў амерыканскай кампаніі больш за 1560 тон нафтагазавых труб. Усяго, згодна з дасягнутай лясца дапрадукцыя, у 2013-м БМЗ рэалізуе амерыканскай кампаніі каля 55 тысяч тон гэтай прадукцыі. Пастаўкі будучы ажыццяўляцца праз сумеснае прадпрыемства BelkarSteel. Сялета на БМЗ мяркуюць павялічыць аб'ём рэалізацыі труб да 148 тыс. тон, што складае 120% да ўзроўню папярэдняга года. Па многіх пазіцыях планы ўжо падмацаваны канкрэтнымі дагаворамі.

Лянід ТУГАРЫН.

■ Чалавек года

ПА ПРАЦЫ І АПЛАТА

Дыпламаваны аператар машыннага даення мяняць прафесію не збіраецца

Алена Алісеева, аператар машыннага даення ЗАТ «Ніва» Шклоўскага раёна, атрымала спецыяльную прэмію Магілёўскага аблвыканкама «Чалавек года».

І правільна цяпер кажуць у сельгаспрадпрыемствах, што ўласна прафесіі «даярка» няма. Бо гэтая назва не проста архаічная гуцыць — яна не адпавядае сучасным рэаліям. На малочна-тыварным комплексе ў аграпрадпрыемстве Еўдакімавіч адразу разумееш, што ў прасторнай дальняй зале з сучаснай тэхнічнай сарадуцы працуюць аператары: спраўна і без лішняй мітусні. Брыгадзе жанчын дапамагае Алена Алісеева. Ёй 42 гады, з якіх большую частку адпрацавала на ферме.

— Маці трымала дзвюх кароў, а суседка працавала на ферме, і я за ёй усё дзясціства прабегала, — узгадвае жанчына. — Даіла рукамі, і нармальна. Таму вырашыла пайсці працаваць на ферму. Я пачынала з 2 тысяч кілаграмаў на карову, а цяпер доім ледзь не ў 5 разоў болей. — Раней на старой ферме цягалі малако ў вёдрах, сёння ўсё аўтаматызавана. Такія новыя тэхналогіі, — параўноўвае часны Алена Пятроўна.

— Алісеева ў нас адзіны дыпламаваны аператар машыннага даення, яна атрымала адукацыю ў вучылішчы. — І гэта, паверце, мае значэнне. Усе думаюць, што можна ўзяць чалавечка з вуліцы, паставіць каля каровы — і вось табе гатовая даярка. На гэта ўсяля патрэбны вучоба і вопыт, — лічыць кіраўнік ЗАТ «Ніва» Рыгор КАВАЛЁВ.

Сучасныя фермы прыкладна аднолькавыя, але вынікі працы ў іх усё ж розныя. Таму што ад людзей усё залежыць. Брыгада, дзе працуе Алена Пятроўна, надала 9170 літраў на карову, і самую вопытную супрацоўніцу вылучылі на прэмію аблвыканкама. Сама Алісеева, не прывычачы да ўвагі начальства і журналістаў, адчувае сябе на ўрачыстасцях і інтэр'ю выявкам.

— Трэба добра працаваць, не ленавацца і добра ставіцца да жывёл — як да сваіх дзяцей, — раскрывае лепшую даярка някітэй сакрэт паспеху.

Каровы на комплексе доіцца трычы на суткі, першая дойка пачынаецца а 4-й раніцы, апошняя

— у 20 гадзін і да 23-24: падаць трэба каля 800 кароў. І так праз суткі.

— З такім працоўным графікам нестасе часу, каб проста паспаць! — усміхаецца Алена Пятроўна. — Але мой заробак такія клопаты кампенсуе.

Сярэдні заробак даярак на комплексе — 5 мільёнаў рублёў, а лепшыя работніцы яшчэ і атрымліваюць даплату за выкананне розных паказчыкаў.

— Для таго, каб дасягаць высокіх вынікаў, трэба плаціць людзям добрыя грошы, — не мае сумненняў начальнік малочна-тыварнага комплексу ў Еўдакімавічах Андрэй КАЗЛЮ.

Дарчы, самому Андрэю Сяргеевічу толькі 27 гадоў, і ён адразу лаведмаля (каб не палчылі за прабунога навічка), што мае працоўны стаж у сельскай гаспадарцы ў дзясціак гадоў. Малады чалавек пачаў працаваць у 17, потым завочна атрымаў адукацыю, і цяпер у яго нібыта «ад зубоў» адскокваюць правільны тэхнікі кормлення, утрыманні і даення. Дарчы, маці Андрэя Сяргеевіча была даяркай, і яму з дзясціства падабалася ёй дапамагаць.

— Я ў вёсцы застаўся і не шкадую, — усміхаецца ён. — А з такімі работнікамі, як Алена Пятроўна Алісеева, працаваць — проста казка.

Увогуле ў сельскай гаспадарцы прыязна ставіцца да працоўных дынастыі. Гавораць, што часам правяраюць: калі маці добра даіла — і дачка дасягне паспеху. Гэтак будучы чалавек і ад старэйшай дачкі Алены Пятроўны — 22-гадовай Валянціны, якая прыйшла працаваць на комплекс.

Дзясцізна вучылася ў абласным цэнтры з намерам стаць прадаўцом, але ўсё ж перадумала, вярнулася ў родныя мясціны.

«Я пачынала з 2 тысяч кілаграмаў на карову, а цяпер доім ледзь не ў 5 разоў болей...»

— Тут усё знаёмае, сябры побач, ды і ўвогуле больш утульна, — проста тлумачыць яна свой жыццёвы і працоўны выбар. — Мая праца мне падабаецца, і мне за яе не сорамна. Ніякай іншай прафесіі я не хачу.

Сям'я Алісеевых жыве ў новым сельскім катэджы. Дом яшчэ не вельмі абжыты, і гаспадары пакуль толькі думаюць пра падсобную гаспадарку. Муж на працы (ён качагар на комплексе), малодшы сын Арцём у школе. Валянціна і Наталля выглядаюць модніцамі, а старэйшыя круціць у руках смартфон, які набыла за першы заробак.

— Ён склаў 3,5 мільёна рублёў, а прадаўцом можна і мільёна не заробіць, — каментуе дзясцізна.

Тым не менш Наталля, якая вучыцца ў ліцэі, усё ж хоча стаць прадаўцом і з'ехаць у горад, балазе Магілёў зусім недалёка ад Еўдакімавіч. Ёй больш падабаецца імклівы рытм жыцця.

— Хоць мяне саму на ферму не цягне, але я лічу, што ў маці вельмі годная праца, і яна яе любіць, — кажа дзясцізна.

Ілона ІВАНОВА. Фота аўтара.

Шклоўскі раён.

«БЫТОЎКА» Ў ЛЕТАРГІЧНЫМ СНЕ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

А як у Віцебску працуе дзяржаўная «бытоўка»? Удзельнікі семінара наведлі хімічную, так называюць тутэйшыя пункты ААТ «Лотас», дзе займаюцца хімічнай чысткай і мыццём бялізны, аказваюць іншыя паслугі насельніцтву і арганізацыям. Я расказаў Юрыю Галыкіну, яго дырэктар, на 500-доларавы сярэдні заробак выйшлі яшчэ летам 2012 года, а напрыканцы мінулага года работнікі атрымлівалі ў сярэднім ужо 600 у.а. Асабліва зацікавіў кіраўніка кантрольнага ведамства факт выплаты грошай супрацоўнікам тры разы на месцы.

— 15-га і 28-га — авансы і 8-га зарплата, — раскажаў дырэктар. — Людзям так зручна. Раней яны проста прасілі па магчымасці дапамагчы грашыма да выданы заробку, пісалі заявы. Маўляў, дзіця ў першы клас ідзе, трэба купіць усё патрэбнае да школы, сітуацыя ў сям'і цяжкая з грашыма... А пасля пераходу на трохразовую выплату заробку больш не звяртаюцца з такой нагоды...

Прадпрыемства крэдытамі не карыстаецца. Рэнтабельнасць 3,2%, і яна на такім узроўні ўжо гадоў дзясці. Ёсць канкурэнты ў Віцебску — дзве недзяржаўныя фірмы, была яшчэ адна, ды закрылася. Дырэктар ганарыцца тым, што канкурэнты часта адраўляюць кліентаў у «Лотас», калі бацька, што заказ і будзе цяжка выканаць.

Чаму «бытоўка» прабукоўвае?

Удзельнікі семінара таксама азнаёміліся з прадукцыяй дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, якія аказваюць бытавыя паслугі насельніцтву. У ліку іншага шуюць біблію і адзенне, робяць мэблю і гэтак далей. І цэны прывабныя, і, на першы погляд, якасць здавальняючая. Але чаму ў цэлым па краіне сістэма бытавога абслугоўвання рэспублікі не прыбытковая? Менавіта так ставіць пытанне Аляксандр Якабсон.

— Яна прабукоўвае — гэта можна сказаць прамым тэкстам. Асабліва ў сельскай мясцо-

васі. Усё гэта мы бачым: і невыкананне сацыяльных стандартаў, і праблемы па культуры абслугоўвання, па выкананні якасных параметраў. На гэтым семінары дэманструецца як можна арганізаваць бытавое абслугоўванне. Тут, у Віцебску, ідзе вельмі прычынова размова па ўсіх праблемных момантах. На канкрэтных прыкладах мы убачылі, што робіцца ў Віцебшчыне. Але чаму так не рабіць усюсю? Асабліва цяпер сельская населеная пункты. Гэта пацвярджаюць нашы кантрольныя мерапрыемствы. Трэба ўкараняць у цэлым па краіне усё новае і перадавое, каб адбыцці ўрощце ад крытыкі на адрас бытавога абслугоўвання.

Погляд Міністэрства гандлю

Ірына Наркевіч, намеснік міністра гандлю Рэспублікі Беларусь, не ўтойвае некаторыя

Фота Марыны БЕГУНОВИЧ.

проблемныя моманты айчыннай «бытоўкі»: — У адрозненне ад гандлю, сфера бытавога абслугоўвання — вытворчая, яна аказвае 1,2 тысячы бытавых паслуг. Адавадна можна сабе ўявіць, якія трэба кадры падрыхтаваць, колькі прафесій асвойваецца ў сферы бытавога абслугоўвання. Тэма развіцця бытавых паслуг у сельскай мясцовасці прыярытэтная і для Міністэрства гандлю. Важная задача: як бытавыя паслугі максімальна прадставіць на сяле? Там 97% бытавых паслуг — гэта дзяржаўныя прадпрыемствы; раённыя камбінаты і комплексныя прыёмныя пункты, якія знаходзяцца ў малых населеных пунктах. Гэтая сфера датуецца дзяржавай, ёсць пастаянны клопат аб ёй. Але важна прыцягнуць сюды прыватны бізнес, каб да мінімуму зменшыць выдаткі з бюджэту.

У міністэрстве прыкладаюць намаганні, каб кожная паслуга стала больш якаснай, даступнай па цене, а яшчэ — па рэжыме работы. Дзясціна, але, аказваецца, у вялікіх гарадах, у адрозненне ад вёскі, «бытоўка» недапрацоўвае. У прыватнасці, калі на сяле ёсць комплексныя прыёмныя пункты (а дзе няма, туды прывязджае «бытоўка на колах»), то з бытавым абслугоўваннем насельніцтва ў спальных раёнах, нават у Мінску — праблема. Каб у той жа хімічскаму аддзельніку трэба чалавеку з мяшком ехаць у цэнтр...

У самі нянек...

Прадстаўнікі дзяржкантролю канстатвалі, што фактычна пасля ліквідацыі Міністэрства бытавога абслугоўвання «бытоўка» шукае эфектыўны дах. У прыватнасці, пасля ліквідацыі сістэмы «Белбыта» сфера паслуг перададзена ў зону адказнасці Міністэрства гандлю. Але, як адзначыў Аляксандр Якабсон, ад яго ў пытанні наладжвання стабільнай работы «бытоўкі» чакалі большага. Але роля міністэрства зьялася толькі да нарматыўна-прававога напавянення. А раённыя камбінаты бытавога абслугоўвання прадастаўлены самі сабе і не займаюцца перспектывым планаваннем свай дзейнасці, практычна не ўкараняюць новыя паслугі, спінююцца на аказанні 5-6 самых простых відаў. Ад поўнай стратнасці камбінаты выратоўвае дзяржаўная падтрымка. КПП ператвараюцца ў архаічны механізм.

«Дакладваць Прэзідэнту толькі аб недахопах — не ў правах камітэта. Кіраўніку дзяржавай неабходна прапанаваць захады, якія насамрэч палепшылі б выгляд айчыннай «бытоўкі», падкрэсліў Аляксандр Якабсон. Ён нагадаў, што Прэзідэнт даручыў камітэту забяспечыць эфектыўны кантроль за дзейнасцю бытавой сферы. Камітэтам праведзены аналітычныя мерапрыемствы, правярылі і высветлілася, што «друга дыхання» «бытоўка», на жаль, не атрымала.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

■ Сітуацыя

ЯК «СІЛАВІК» ДОМ БУДАВАЎ

Сур'ёзныя пытанні наконт парушэнняў заканадаўства, у прыватнасці, атрыманні льготных крэдытаў, узніклі ў Камітэце дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці пасля праверкі жыллёва-будаўнічага спажывецкага кааператыва «Сілавік», які быў сфарміраваны пры будаўніцтве 64-кватэрнага дома ў Ваўкавыску.

Дом узводзіўся за кошт ўласных сродкаў і льготных крэдытаў. А падставой для стварэння ЖБСК «Сілавік» паслужылі звесткі, прадастаўленыя ўстановай «Папраўчая калонія №11» ўпраўлення Дэпартамента выканання пакаранняў Беларусі па Гродзенскай вобласці. Сяварджалася, што ў папраўчай калоніі і на рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Адзінаццаць» складалася надзвычай цяжкае становішча з забеспячэннем супрацоўнікаў жыллём. Маўляў, на ўлік тую, што мае патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, у гэтых арганізацыях стаяла ажно 46 чалавек.

Аднак на самой справе... Фактычна дакументы сведчылі, што на 1 верасня 2009 года на ўлік маючых патрэбу ў паляпшэнні жылл-

вых умоў у ПК № 11 значыліся... тры чалавекі, на прадпрыемстве «Адзінаццаць» — адзінаццаць. Прычым з 1989 года на «жыллёвыя» ўлік у гэтых установах былі толькі адзін чалавек. А наступнага паставілі на ўлік толькі праз 16 гадоў.

І раптам... Толькі на працягу аднаго месяца (верасень 2009 года), калі вырашалася пытанне аб фарміраванні жыллёвага кааператыва, у ПК № 11 на ўлік паставілі 21 чалавечка, што складае 62% ад агульнай колькасці ўключаных у кааператыва працягвалі і ў першы будаўніцтва дома.

Пры гэтым выяўленыя факты аднамомантавага пагаршэння жыллёвых умоў, што дазволіла адным атрымаць льготны крэдыт, іншым — дадаткова пабудоваць жыллё. Напрыклад, Н. у ходзе будаўніцтва дома зарэгістравала на сваім адрасе бабুলю 1929 года нараджэння, якая, паводле звестак ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Ваўкавыскага райвыканкама, са снежня 2007 года атрымлівае пенсію на дом на адрас свайго сына. А значыць, не вядзе агульнай гаспадаркі з сям'ёй унучкі.

У выніку Н. была ўключана ў спіс супрацоўнікаў прадпрыемства «Адзінаццаць», што маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў з правам на льготны крэдыт. І атрымала яго, у тым ліку і на 20 квадратных метраў, што прыпадала на бабুলю. Нягледзячы на патрабаванне артыкула 46 Жыллёвага кодэкса Беларусі, дзе напісана, што чалавечка, які сьвядома пагоршыў свае жыллёвыя ўмовы, з гэтага моманту на працягу пяці гадоў неўможа ставіцца на ўлік для паляпшэння жыллёвых умоў.

Альбо такі факт. Адзін з забудовшчыкаў ужо ў ходзе ўзвядзення дома, 5 верасня 2011 года, рэгіструе шлюб, аднак яго выбараніца, як паведаміў Порузаўскі пясляковы выканкам Свіслацкага раёна, да 20 верасня 2012 года была зарэгістравана... па адрасе сваёй маці. А сам забудовшчык пражываў у Ваўкавыску ў доме бацькоў плошчай 98,7 кв.м. Тым не менш ён быў уключаны ў спіс супрацоўнікаў папраўчай калоніі, якім патрабуецца паляпшэнне жыллёвых умоў з правам на атрыманне льготнага крэдыту. Чым і скарыстаўся.

А грамадзянін Х. свае жыллёвыя ўмовы

пагоршыў шляхам усялення ў кватэру дачкі з сям'ёй, у якіх мелася ва ўласнасці жыллё ў Ваўкавыску з агульнай плошчай 19,1 кв.м на аднаго чалавечка (на 4,1 кв.м вышэй нарматыву). Таксама ў кааператыву ўключаліся людзі, чыя бацькі ў гэтым населеным пункце мел

Добра там, дзе нас няма?

Аб працы за мяжой і добрых заробках там ходзіць шмат размоў. Сярод краін, дзе мараць папрацаваць некаторыя нашы землякі, і Нарвегія з яе нафтапрамыслам. Як на самой справе з працаўладкаваннем іншаземцаў у гэтай краіне, мы папрасілі даведацца нашага няхататнага карэспандэнта ў Осла.

Гісторыя з уладкаваннем на нарвежскай нафтапрамыслы ў сярэдзіне 1990-х закранула і мяне. Неяк у Кіеве, спяшаючыся ў пасольства афармляць візу, лям ўваходу ўбачыў плакат. На ім — мужнае хлопцы ў прыгожых спяцоўках на фоне малюнічых ф'ердэу. І над усёй гэтай прыгажосцю — аб'ява аб набранні на працу на нафたвых вышках Нарвегіі.

Забўіў я тады і пра візу, і пра свой бізнес, якім больш-менш паспяхова займаўся. Пайшоў вербавацца. Акрамя рамонткі, за месяц абяцалі заробак ад пяці тысяч долараў. Пасля, у гутарцы са следчым, у памяці не раз пракурываў карціну далейшых падзей. Як прымаць у офіс, дзе — ні камп'ютары, ні краслаў. Мора народу. Анкеты пішучь ад рукі. Умовы — коротка. Маўляў, нарвежцы раздураныя, не любяць бруднай працы... Усюма навучаць на месцы. Асноўную суму за працаўладкаванне аплаціць з першай зарплаты. А цяпер толькі дзвесце долараў за афармленне дакументаў.

Падпісаў я ў нейкія там папэры, дагавор. Дама сабрала грошы, выдала ўсім аднатипныя квітанцыі без імя і адраса. Як вы разумееце, на гэтым усю Нарвегія для нас скончылася.

У міліцыі пасля мне казалі, што толькі пісьмовыя скаргаў-заўяў і іх больш за дзве з папавой тысяча сабрана. А фірма знікла.

НАФТАВЫЯ ВЫШКІ: ПРЫГОЖАЯ КАЗКА

вежскай (асноўная) і англійскай мовах. Мець адпаведную прафесійную адукацыю і высокія вытворчыя навыкі. Прапрацаваць дастаткова часу ў кампаніі, каб зразумець, як рэалізуюцца сістэмы вытворчасці. Прайсці спецыяльныя курсы па бяспецы работ і ахове працы. Валодаць адпаведнымі псіхалагічнымі і камунікацыйнымі якасцямі, неабходнымі для працы ў суровых умовах.

— Заўважу, трапіць працаваць менавіта на платформу значна складаней, чым уладкавацца ў офіс кампаніі. Аднак — як у космас, — працяглае разбіваць суразмоўца ўсе ілюзіі. А на наступнае пытанне я чую непрыквашную іронію. — Ці прастыжная для нарвежскіх грамадзян праца на платформах? Ды ў нас чарга туды. Чуюце? Сапраўдных, адпаведных пад усё нашы патрабаванні спецыялістаў. Спецыялісты чакаюць, а вакансій няма. Таму нашоце наймаць дылетантаў, тым больш з-за мяжы? Ды прычым тут эканомія? Мы аплачваем штатную адзінку, а не грамадзянства ў пашпарты! Дарэчы, праца на заводах па перапрацоўцы рыбы куды менш прывабная... Але і там нарвежцы спакойна працуюць, абыходзячыся без гасстарбайтараў. А каб яны адмаўляліся працаваць на нафたвых платформах, чую ўпершыню.

У справе працаўладкавання ў гэтай краіне ёсць яшчэ адна сур'ёзная, чыста бюракратычная перашкода. Той самы UDI, на які любяць спасылацца арганізатары вытворчых кампаній. Як патлумачыць мне суседка, якая працуе менавіта ў UDI (нарвежскі дырэктарат па справах іншаземцаў), дырэктарат сапраўды можа выдаць дазвол на права пражывання і афіцыйнага працаўладкавання. Але спачатку UDI абавязаны прысвоіць вам ідэнтыфікацыйны нумар. Без яго — ніяк, забаронена законам. Таму што за вас працадавец павінен плаціць падаткі. З зарплатнай у канверце тут ніхто не жартуе. Дык вось, працедура атрымання нумара вельмі складаная, па часе займае не менш за паўгода. І для станючага вывэржэння павінны быць вельмі важкім падставы.

Добра, дапусцім, што працадавец усё ж выршыць запыт і вышліць вас у ўрада працоўную

Супакоішыся, суразмоўца просіць лічыць за афіцыйную заўяў яго слоў, што іх кампанія не набірае супрацоўнікаў ні праз пасярэдніцкія фірмы, ні праз інтэрнэт.

Развітаючыся, прыгадваў я выпадкі, што прыходзілі да іх некалькі прама ў офіс нашы землякі. Па-нарвежску — ніні, на англійскай таксама. Добра, калегі

візу. Але пасля ваш верагодны шэф павінен на працягу трох месяцаў публікаваць гэту вакансію ў газетах па усёй краіне. І калі канкурэнт не аб'явіцца, у тым ліку і праз UDI з яго мільённай базай даных, вас могуць запрасіць. Але з безумоўным праходжаннем усіх бюракратычных працэдур, працяг я кажу раней. Прычым, працадавец яшчэ не бачыў у вочы таго, каго наймае. Не ведае, хто і ў якім стане прыедзе, а плаціць за яго падатак трэба ўжо цяпер.

Каб лепш усё зразумець, вы паспрабуйце самі, дзеля інтарэсу, вось цяпер, у сваім беларускім горадзе ўладкаваць на высокую каапатную працу якога-небудзь некаваліфікаванага іншаземца. Прапануйце яго паслугі ўшафэрам у «Беларуськалі» або «Караб-Тавікам» у Рэчыцу. Што атрымаецца — разумееце. Тое ж самае і ў Нарвегіі.

Аднак ёсць тут праца, дзе больш ляльна ставяцца да выкарыстання замежнай працоўнай сілы. У сельскай гаспадарцы, напрыклад. Але і там хапае працоўных рук з краін, якія нядаўна ўвайшлі ў Еўрасоюз. Напрыклад, з Прыбалтыкі і Польшчы, грамадзянам якіх не трэба ні запягтаў, ні працоўных віз.

Аднак, каб не крываць душой, прызнаюся — і на добрую працу ў Нарвегію трапіць можна. І зарабляць не менш, а то і больш, чым мясцовы жыхар. Асабіста я знаёмы з дзясяткам выхадцаў з былога СССР, якія паспяхова ўладкаваліся.

Усё тая ж суседка, якая працуе ў UDI. Мілая і добрая жанчына з Калінінграда. Калісьці выйшла замуж за грамадзяніна Нарвегіі з незвычайнай для сла-

сланцавага газу па кошыце ў два разы ніжэйшым за газ, які пастаўляецца цяпер з краін Блізкага Усходу, Аўстраліі і Малайзіі.

Ад АЭС да АКЭ праз газ

У самой Японіі не спыняюцца пошукі магчымасцяў павышэння энергетычнай бяспекі, зніжэння залежнасці ад імпарту энэргарэсурсаў. Менавіта таму калісьці былі прыняты курс на развіццё атамнай энергетыкі і даўдзённе яе долі ў энергетычным балансе краіны да 2050 года. Аднак пасля катастрофы на АЭС «Фукусіма-1» даявалася адмовіцца ад гэтай мэты і перагледзець усю энергетычную палітыку.

Пакуль урад аб'явіў мэтай «нулявы варыянт» долі АЭС у энергетычным балансе, гэта значыць, поўную іх ліквідацыю да 2030-х гадоў. Аднак прапанаваная праграма дасягнення гэтай мэты спецыялістамі характарызуецца як «поўная супярэчнасць і нерэальная». Яе выкананне сплучана з шэрагам складаных праблем і магчыма толькі дзесці ў 2050-х гадах. Атамлітанная палеміка па падыходах да атамнай энергетыкі працягваецца. Можна, аднак, канстатаваць, што ад АЭС як базісу забеспячэння энергетычнай бяспекі Японіі даявалася адмовіцца. З іншага боку, развіццё канкурэнтных крыніц энэргіі, у тым ліку і адуальных, патрабуе часу. Таму найбольш верагодна, што ў сярэднетэрміновы перспектыве пры праасуванні да забеспячэння энергетычнай бяспекі і з улікам патрабаванняў экалогіі Японія будзе разлічваць на газ. Пакуль імпартны, але ў перспектыве ўласны.

Надзея на гідрат метану

У Японіі, акрамя газу са сланцавых радовішчаў, некалькі гадоў таму звярнулі ўвагу на гідрат метану. Агульныя прагнозы аптымістычныя. Лічыцца, што запасаў газу ў радовішчах гідрату метану на дзве мараў вакол Японіі хопіць на 100 гадоў спажывання прыроднага газу ў краіне. Аднак пакуль выманне метану з гідрату з марскага дна, а з глыбінь больш за 1000 м — застаецца тэхналагічна складаным і дарагім працэсам. Між тым у палітыкаў Японіі, мабыць, ёсць упэўненасць, што гэтая праблема будзе вырашана ўжо ў бліжэйшыя гады. Нядаўна губернатары дзясяці прэфектур уздоўж узбярэжжа Японскага мора сфарміравалі Асацыяцыю садзейнічання развіццю марскіх энергетычных рэсурсаў. Кіраўніцтва асацыяцыі прадставіла ўраду краіны прапановы аб мерах цэнтральнага ўрада па садзейнічання развіццю разведкі і наладжвання здабычы газу з гідрату метану.

Так што, магчыма, у самай бліжэйшай будучыні Японія стане здабываць свой уласны газ, што згодна — разам са сланцавымі газаў, вуальнымі метанам і іншым нетрадыцыйным блакітным палівам — значна знізіць цэны на газ у свеце.

Падрыхтаваў Канстанцін КАВАЛІХІН.

ЗДАРЭННІ

КРЫМІНАЛ

ІНІ

ЗДАРЭННІ

КРЫМІНАЛ

МІЛІЦЫЯ СЯМІ РАЁНАЎ ЛАВІЛА ЗАБОЙЦУ

Пасля таго, як на аўтадарозе Талачын — Крупкі ў раёне гандлёвага цэнтра «Друцкі Падворак» аўтамабілем «Страен» быў насмерць збіты пешаход, кіроўца аўта, які з'ехаў з месца ДТЗ, лавілі міліцыянеры пляці раёнаў Віцебскай вобласці, а таксама ў Крупскім раёне Мінскай і Круляжскім Магілёўскай абласцей.

Як паведамлілі ў прэс-службе Упраўлення ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама, такім чынам рэалізавалася план «Пераход». А пад колы аўта трапіў дваццацігадовы жыхар Талачына, які ад атрыманых цялесных пашкоджанняў памер на месцы здарэння.

Дзякуючы зладжанасці і аперацыйнасці дзеянняў супрацоўнікаў адрэала ўнутраных спраў Талачынскага райвыканкама ў сцёлыя тэрміны атрымалася ўстанавіць марку аўтамабіля і асобу таго, хто быў за рулём у момант здзяйснення дарожна-транспартнага здарэння. Заведзена крымінальная справа.

Паводле інфармацыі ДАІ, наезд аўтамабіля на пешахода з'яўляецца самым распаўсюджаным відам ДТЗ з найбольш цяжкімі наступствамі. Летась толькі ў Талачынскім раёне з удзелам пешаходаў адбылося 7 дарожна-транспартных здарэнняў, у выніку якіх 3 пешаходы загінулі, 4 атрымалі цялесныя пашкоджанні рознай ступені цяжкасці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«ПАКЛАПАЦЬСЯ» ПРА ЖЫВЁЛУ

На шлях значнасця стаў 30-гадовы жыхар адной з вёсак Воранаўскага раёна, які трымае ў гаспадарцы амаль сто кароў і, мусяць, аказаўся не ў стане іх самастойна пакарміць.

Раніцай, узрушыў у памагатыя знаёмага без пэўнага месца жыхарства і роду заняткаў, ён прыехаў канём на малочнатаварную ферму аднаго з сельгаспрадпрыемстваў суседняга Шчучынскага раёна. І прама з тэрыторыі фермы, ды яшчэ на вачах вартуніка, загрузіў у павозку каля тонаі сіланскай масы, што ацэньваецца прыкладна ў 300 тысяч рублёў. Жанчына, як магла, супрацьстаяла рабаванню, нават скапіла кая за лямцы, але зламніскага гэта не спыніла. Пасля чаго на грузавым возе разам з саўдзельнікам пакінуў ферму. Аднак неўзабаве, пасля зварту вартуніка, яны былі затрыманы міліцыяй.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

СЯМ'Я ЗАГІНУЛА НА ПАЖАРЫ

У вёсцы Красны Берэг Аршанскага раёна ў выніку пажару ў жылым доме загінула сям'я — чатыры чалавекі, у тым ліку трохгадовы хлопчык.

Па прыбыцці да месца выклікі пакарэнны ўбачылі, што гарыць жылы дом, існуе пагроза выбуху газавога балона, — паведамлілі ў Віцебскім абласным упраўленні па надзвычайных сітуацыях. — Гаспадыня, 1966 года нараджэння, жыла з мужам, дачкой, 1987 года нараджэння (невядом з дзяцтва), і трохгадовым сынам. На ўліку ў міліцыі сям'я не знаходзілася...

Суседка растлумачыла пакарэнны, што раніцай яна запаліла ў печы ў гэтым доме. Тады ўсе дарослыя знаходзіліся ў стане алкагольнага ап'янення. Праз пару гадзін яна прыйшла зноў і ўбачыла, што ў доме пажар.

У выніку пажару загінулі муж і жонка, а таксама іх дзеці. Прычына пажару высвятляецца.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЗАБОЙСТВА РАСКРЫЛІ ПРАЗ 11 ГАДОЎ

Міліцыянеры Віцебшчыны нядаўна знайшлі зладзеяў, якія ў 2002 годзе ў Паставах забілі двух чалавек.

Паводле інфармацыі ўпраўлення ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама, увочле раскрыта калія 30 злычываў мінулых гадоў. У гэтым сумным спісе ў тым ліку 5 забойстваў, 6 фактаў нанесення зламніскай цялесных пашкоджанняў і 3 згвалтаванні. Усе вінаватыя ва ўчыненні злычывстваў былі устаноўлены і панясучы заслужанае пакарэнне.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ПАЕХАЛІ КАТАЦА?

Пасля поўначы дыспетчар аўтобусага парка №2 Мазыра вярталася дадому.

Два маладыя хударлявыя хлопцы, на выгляд 16-19 гадоў, адкрыта адабралі ў 49-гадовай жанчыны касметычку. У ёй знаходзіліся прэзьяны, талоны на аўтобус і невялікая сума грошай. Як паведамлілі ў групе інфармацыі і сувязі з грамадскацю ўпраўлення Следчага камітэта па Гомельскай вобласці, колькасць выкрадзеныя прэзьяны дакументаў стане вядомай пасля правядзеныя рэвізіі. Зараз праводзяцца аперацыйна-вышукковыя мерапрыемствы па ўстаноўленні асоб падозронаў грамадзян. Мазырскім раённым адрэалам СК заведзена крымінальная справа па факце рабавання.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА

У вёсцы Малоткавічы Пінскага раёна настаўніца ліквідавала ўзгаранне ў школе.

У суботу днём у актавай зале загарэлася калонка акустычнай сістэмы. У гэты час там займалася двое дзяцей з вакальнага гуртка. А ўсё ў школе знаходзілася 9 чалавек. Агонь стаў распаўсюджвацца ігнэна — з апаратуры на мэбле, шторы. Настаўніца асноў бяспечнай жыццяздзейнасці Святлана Новак не разгубілася, а з дапамогай вогнетушчыцы ўтаймавала полымя. Такім чынам, ачаг пажару быў ліквідаваны яшчэ да прыезду выратавальнікаў.

Як паведаміў памочнік начальніка Браскага абласнога ўпраўлення МНС Сяргей Машноў, адважнае жанчына атрымала атручэнне прадуктамі гарэньня. Яна шпіталізавана, стан яе ацэньваецца як здавальняючы. Папярэдні прычынай узгарання спецыялісты называюць кароткае замыканне.

Яна СВЕТАВА.

МАЙСТРЫ НА УСЕ РУКІ

Выратавальнікі ў нядзелю ноччу дапамагалі адразу дзюм жанчынам з Гомельскай вобласці здымаць з рук заручальныя пярсценкі.

Да 33-гадовай жыхаркі Рэчыцкай супрацоўнікі МНС прыехалі дадому, каб пры дапамозе спецыяльнага інструменту раскусіць прыгаражы, якое стала пасткай. Літаральна праз дзве гадзіны аналагічны выклік паступіў з вёскі Каранёўка пад Гомелем. 32-гадовая жанчына разам з мужам спрабавалі, але не змоглі самастойна зняць пярсценкі з ацеклага пальца. У гэтым выпадку каштоўная рэч ператварылася ў лом. Як паведамілі ў прэс-службе Гомельскага абласнога ўпраўлення МНС, пры гэтым абедзюм жанчынам гаспіталізацыя не спатрабавалася.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Погляд

НЕПРАДУЗЯТАСЦЬ МІЖНАРОДНЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ?

Крысцін ЛАГАРД, дырэктар-распарадчык Міжнароднага валютнага фонду, у апалітычнасці якой засумняваліся аўтары. Фота Haraz N. Ghanbari/AP

Улічваючы імплевае развіццё глабалізацыі, з-за якога ўсе краіны свету пачынаюць усё цясней узамеадзейнічаць паміж сабой, непазбежна ўзрастае роля міжнародных арганізацый. У якасці прыкладу можна прывесці сітуацыю з СГА. Беларусь яшчэ нават не стала членам СГА, але з-за ўступлення ў яе Расіі сур'ёзна залежыць у сваім эканамічным развіцці ад тых пагадненняў, якія Расія і СГА заключылі паміж сабой.

Роля міжнародных арганізацый у тым, што менавіта яны павінны выступаць бестароннім арбітрам, сумленна і аб'ектыўна вырашаць спрэчкі паміж дзяржавамі. Але, як сведчыць нядаўні артыкул у аўтарытэтай амерыканскай газеце The Washington Post, міжнародныя арганізацыі на сучасным этапе далёкія ад аб'ектыўнасці, часта лабіруюць інтарэсы найбольш уплывовых дзяржаў.

Ужо сама назва артыкула «Аўдытары выявілі, што МВФ паддаўся ціску з боку ЗША, аказанага з мэтай негатывіна на паўплываць на Кітай» раскрывае сутнасць пытання. Калі сцільна, то ўжо некалькі гадоў палітыкі і эксперты ў ЗША сцвярджалі, што юань наўмысна абдэцены ўрадам Кітая, каб тавары з гэтай краіны мелі канкурэнтную перавагу на сусветных рынках. І патрабавалі, каб юань быў сур'ёзна ўмацаваны.

Як выявілі аўдытары Незалежнага азначнага бюро МВФ падчас кантролю дзейнасці МВФ, у справядзачы МВФ за люты 2011 года Кітай крытыкаваў за тое, што быццам бы яго міжнародныя рэзервы (у той момант каля 3 трыльёнаў долараў) занадта вялікія і гэта пагражае стабільнасці сусветнай фінансавай сістэмы. Рэцэпт памяншэння міжнародных рэзерваў прапаноўваўся прасты — моцна ўмацаваць юань, што ўдарыць па збыцце кітайскіх тавараў за мяжой, і ў выніку скарачэння валютнай вырочкі Кітай больш не зможа павялічваць свае міжнародныя рэзервы.

Але аўдытары паказалі, што такая трактоўка з'яўляецца аднабаковай, робячы толькі Кітай вінаватым, і не з'яўляюцца тыя прамашкі, якія робяцца Захадам. У прыватнасці, Кітай і Бразілія неаднаразова заяўлялі, што палітыка змякчэння ў ЗША запоніла сусветную фінансавую сістэму доларамі, што негатывіна ўплывае на глабальныя рынкі. Атрымліваецца парадокс — Кітай лаюць за тое, што ён найбольш эфектыўна забарэ на сусветных рынках з лішкам надрукаваных долараў, якія з'явіліся на іх з-за свядомай палітыкі ЗША.

Улічваючы, што МВФ з'яўляецца спецыялізаванай установай ААН, такая дзейнасць гэтай арганізацыі, вядома ж, непрыемная. Па-ранейшаму востра стаіць пытанне аб тым, што дамінаваны не заходніх краін у гэтай арганізацыі больш не адпавядае зменлівым эканамічным рэаліям свету, у якім іншыя краіны (асабліва краіны BRICS) зрабілі сур'ёзны рывок.

Сяргей КІЗІМА, загадчык кафедры міжнародных адносін Акадэміі кіравання пры Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, доктар палітычных навук.

ЭНЕРГЕТЫЧНАЯ БЯСПЕКА: УСХОДНЯЯ АЛЬТЭРНАТЫВА

Здабыча сланцавых вуглевадародаў і гідрату метану можа забяспечыць энергетычную бяспеку Японіі

Японская кампанія нафтагазавай разведкі Japax Petroleum Exploration Co. (JAPEX) напрыканцы мінулага года паведаміла, што ўпершыню ў Японіі ёю здабыта сланцавая нафта з радовішча Аюкава ў прэфектуры Акіта на ўпаўнёчным захадзе асноўнага вострава Японскага архіпелага Хансю.

Кампанія JAPEX завяршыла разведвальнае бурэнне і мае намер, вывучыўшы атрыманыя вынікі, пачаць плаўтацыю радовішчаў. Здабыча пакуле толькі ўзроўню сланцавай нафты выклікала ў Японіі сур'ёзны ўздым цікавасці да асава-іх унутраных энергетычных прыродных рэсурсаў і развіцця тэхналогіі іх здабычы. Што тычыцца сланцавай нафты, то пакуле яе разведаныя запасы занадта малыя, каб паўплываць на зніжэнне залежнасці краіны ад імпарту энергетычнай сыравіны. Паводле аднак спецыялістаў кампаніі JAPEX, запасы сланцавай нафты радовішча Аюкава складаюць прыкладна 800 тыс. кілалітраў, ці каля 5 млн барэляў. Гэтага мала ў параўнанні з 215 млн тон сырой нафты, якія Японія імпартавала ў 2011 годзе. Запасы нафты на Аюкаве непарунальна з дэпазітам нафты замежных радовішчаў, у распрацоўцы якіх удзельнічаюць японскія кампаніі і дзе аб'ёмы запасаў вылічаюцца ў мільярдах барэляў.

Асваенне радовішчаў сланцавага газу дазволіць выйграць да 30-40 гадоў, неабходных для развіцця адуальных крыніц энэргіі (АКЭ). Ідэ сваёасаблівая рэвалюцыя сланцавага газу.

Зразумела, што на гэтым этапе ўласны радовішчы сланцавай нафты праблему забеспячэння энергетычнай бяспекі краіны не вырашаць. Стаўка робіцца перш за ўсё на распрацоўку ўласных тэхналогій і на іх аснове здабычу сланцавых вуглевадародаў не толькі нафты, але і газу за мяжой. Гандлёвыя фірмы і нафтавыя карпарацыі пачалі даследаваць адпаведную сусветную кан'юнктуру.

Японскія спецыялісты высокая ацэньваюць перш за ўсё перспектывы росту ролі газу. Са спасылак на звесткі карпарацыі BP і СМІ публікуюцца прагнозы тэндэнцыі долі энэрганосбітаў у агульным спажыванні ў свеце па 2030 год. На графіку, які прыводзіць уплывовая газета «Іаміуры», доля нафты наўлічана скарачаецца: з прыкладна 39% у 1990 годзе да 31% у 2012-м і, як лічыцца, будзе скарачацца да 27% да 2030 года. Да 2010 года адзначаўся рост долі вугалю прыкладна да 29%. Японскія аналітыкі тлумачаць гэта высокімі тэмпамі росту спажывання вугалю ў Кітаі. З 2010 года пайшло скарачэнне долі вугалю ў сусветным энергетычным балансе прыкладна да 25% да 2030 года.

Доля і атамнай энергетыкі, і гідрастанцыі з 1990 года была стабільнай 20

гадоў — 6-7%. Такой яна застанеца і ў наступнае 20-годдзе, да 2030-га. З усіх прыродных энергетычных рэсурсаў прыкметны рост долі быў толькі ў прыроднага газу. Па прагнозах, ён захававецца і ў 2030-х гадах, калі доля газу ў глабальных энергетычных рэсурсах стане самай вялікай, перавысішы 27%.

Рэвалюцыя сланцавага газу

На думку японскіх спецыялістаў, рост здабычы вуглевадародаў будзе ісці за кошт сланцавага газу. Дарэчына існуюць эканамічны энергетыкі (Японія) Цутому Таіцў і Інтэр'ю «Іаміуры» засваенне яго здабычы расцэньвае як «рэвалюцыйны паваротны момант у гісторыі сусветнай энергетыкі». Паводле ацэнкі Ц. Таіцў, «XX стагоддзе было стагоддзем вугалю, XXI стагоддзе будзе стагоддзем існых крыніц энэргіі, асабліва прыроднага газу, разведаныя запасы якога растуць».

У нашы дні ў сярэднетэрміновы перектыве, на думку вучонага, прыродны газ можа стаць «званом у пераходзе да аднаўляльных крыніц энэргіі». Асваенне радовішчаў сланцавага газу дазволіць выйграць да 30-40 гадоў, неабходных для развіцця аднаўляльных крыніц энэргіі (АКЭ). Ідэ сваёасаблівая рэвалюцыя сланцавага газу, выгадная для Японіі, лічыць Ц. Таіцў. Яна адкрывае магчымасць імпарту таннага прыроднага газу з ЗША і Канады, дазволіць Японіі з больш выгадных пазіцый весці перамовы з іншымі пастаўшчыкам прыроднага газу.

Літаральна праз тыдзень гэтая высноўца Ц. Таіцў пацвердзілася на практыцы. Газета «Іаміуры» паведаміла, што японская рэгіянальная электраэнергетычная кампанія Tokyo Electric Power Co. (TEPCO) вядзе перамовы з дзюма амерыканскімі кампаніямі, якія здабываюць сланцавы газ у штаце Луізіяна, аб пастаўках звадкаванага прыроднага газу. Калі перамовы прыйдуць паспяхова, то кампанія зможа прыкметна скараціць выдаткі на паліва для паліўна-энергетычных сістэм, заздзейнічаных замест рэактараў АЭС, якія былі спынены пасля катастрофы на «Фукусіма-1». У сувязі з ростам выдаткаў на паліва, TEPCO дамагаецца ад урада дазволу на павышэнне тарыфаў на электраэнергію для насельніцтва на 8,5%. Кіраўніцтва кампаніі плануе ўжо ў 2016 годзе закупіць у ЗША 2,4 млн тон

Васіль ЖАРКО:

«НАРМАТЫВЫ ПРЫЁМУ ПАЦЬЕНТАЎ ПАВІННЫ БЫЦЬ ПЕРАГЛЕДЖАНЫ»

Як пераарыентаваць работу спецыялістаў амбулаторна-паліклінічнай службы з «тушэння пажару» на яго прафілактыку? Асабліва з улікам велізарнай нагрукі, што кладзецца на плечы ўчастковых урачоў, іх нежадана мэрнаваць час на пакуль яшчэ здаровых людзей і ўпартаі звычкі многіх адцягваць свой візіт да ўрача да апошняга, пакуль, як той кажаў, «не гримне гром». Да таго ж і кадравая праблема найбольш востра стаіць менавіта для амбулаторна-паліклінічнага зв'язна.

Між іншым, пра неабходнасць змянення звычайнага вектара «урач — хворы» на вектар «урач — здаровы чалавек» заявіў на выніковай калегіі свайго ведамства міністр аховы здароўя Васіль ЖАРКО: «Прафілактычная дзейнасць урачоў амбулаторна-паліклінічнага зв'язна павінна займаць не менш за 30 працэнтаў іх працоўнага часу».

«Патрэбен максімум дапамогі хвораму пры мінімуме наведванняў урача, а ні ў якім разе не наадварот».

На думку кіраўніка галіны, усё гэта вымагае ўкаранення новай тарыфнай палітыкі і новых матэрыяльных стымулаў пры ацэньванні работы ўрача — не па колькасці наведванняў пацыентаў, а па канчатковым стане здароўя замацаванага за спецыялістам насельніцтва:

— Нам трэба дабівацца павышэння эфектыўнасці дыспансерызацыі і медыцынскіх аглядаў, бо ні для каго не скарот, што дыспансерызацыя дзяцей і дарослых часта носіць павярхоўны характар. Нам трэба перамагчы фармалізм і павысіць прафесійны ўзровень прафгалядаў — урачы павінны не ў справаздачах і лічбах, а на справе стаць праваднікамі прафілактыкі. Важна не толькі выяўляць фактары рызыкі і сімптомы захворвання, але і працаваць на іх палярэджванне. Але для гэтага трэба алтымізаваць нагрукі на ўрача, змяніць дзейныя нарматывы, якія ўстанавіваюцца вельмі сціслы час для зносінаў урача і пацыента.

■ Інфарм-укол

З ЧАГО ПАЧАЦЬ АЗДАРАЎЛЕННЕ?

Велізарная колькасць балнічных лістоў выпісваецца штодня ўрачамі хворым людзям. Аднак і тыя, што працуюць, таксама не заўсёды адчуваюць сябе здаровымі. Што ж з намі адбываецца? Практыка паказвае, што сэнс здаровага ладу жыцця па-ранейшаму застаецца для шэрагу людзей тайнай за сямю пячаткамі. Нельга зводзіць усё толькі да фізкультуры і спорту, а панацею ад усіх хворобаў бачыць толькі ў бегу, аэробіцы або ў плаванні. Адна фізічная актыўнасць не можа вырашыць праблему, яна павінна быць часткай сістэмы аздараўлення. Таму і гаворыцца, што здаровы лад жыцця — гэта наша... культура.

— Для таго, каб рэкамендацыі па аздараўленні былі дзейснымі, неабходна развіць глагоўную задачу прафілактыкі — прыціпіць свядомасці, — кажа ўрач-рэабілітолаг 3-й цэнтральнай раённай клінічнай паліклінікі г. Мінска Надзея ЛАЎРЭНЦЭВА. — Бо заканамернасць трэніровачнага працэсу складаецца з некалькіх прынцыпаў:

- адекватнасці: фізічныя нагрукі не павінны быць перагружакі; залатое правіла трэніроўкі — камфорт!
  - нагляднасці: неабходна вызначыць якасць трэніроўкі;
  - сістэматычнага і паступовага павелічвання нагрукі;
  - гармоніі, станоўчых эмоцый.
- Такім чынам, пачніце з... загартоўвання, наведвання ўрача лячэбнай фізкультуры, кансультацыі ў аддзяленні медыцынскай рэабілітацыі, дзе вас азнаёмяць з комплексамі практыкаванняў, якія дапамогуць вярнуць здароўе.

Загартоўка — гэта павышэнне супраціўляльнасці арганізма ўсім шкодным уздзеянням. Тут, як і з фізічнай нагрукі, патрэбна паступовае нарастанне. Калі ўзяць загартоўванне халоднай вадой, то неабходна паступовае зніжэнне тэмпературы, пачынаючы з 16 градусаў. На 10-12 дзень ужо няма рэакцыі насаглоткі на холад. Затым пачніце тэмпературу вады неабходна да 14 градусаў на 10-12 дзён, і так кожныя два тыдні на 2 градусы. Калі не вытрымліваеце падобны расклад і перайсці на паніжэнне праз 7 дзён, то ў нейкі момант зніжэнне тэмпературы абгоніць реакцыю арганізма і будзе адваротная рэакцыя — дысгартоўка. Гэты ж вынік атрымаецца, калі расцягнуць дні-ступені да 14-16 дзён. Парогавая рэакцыя таксама сапсуецца, і як вынік — хвароба. Калі ж зроблены вымушаны перапынак у працэдурах загартоўвання вадой, то неабходна вярнуцца да звычайнай тэмпературы і працягнуць па той жа схеме.

Наогул для загартоўкі падыходзіць не толькі вада, але і паветра, і сонечнае абпраменьванне. Выбар працэдуры для загартоўкі залежыць ад шэрагу аб'ектыўных умоў: падчас дожджу, стану здароўя, кліматычных умоў.

Загартоўка паветрам даступная людзям любога ўзросту і можа пры-

трэба мець на ўвазе і тую акалічнасць, што апошнім часам выраслі аб'ёмы да-следаванняў. Іх аналіз і асэнсаванне вымагаюць значна больш часу, а ў межах адведзенага на прыём часу выканаць якасна свае абавязкі ўрачу бывае даволі праблематычна.

Тры дні хваробы — без балнічнага?

Па словах міністра, летася для палепшэння даступнасці медыцынскай дапамогі і змяняэння чэргаў у паліклініках было здзейснена шмат крокаў — забяспечаны прамы доступ пацыентаў да «вузкіх» спецыялістаў, дазволена выпіска лістоў непрацаздольнасці асабіста ўрачом на тэрмін да 10 дзён — адрозна на гэты час або па частках. Пацыентам з хранічнымі захворваннямі рэцэпты на набывцкі лекаў выпісваюцца цяпер адразу на 6 месяцаў.

— Сёлета трэба будзе перагледзець час прыёму пацыента ўчастковым урачом-тэрапеўтам і календар наведвання пацыентаў на даму, — дадаў Васіль Жарко. — Ужо

Юлія Марыня БЕГУНОКІНА

практычна вырашана пытанне з дазваляюць выдачы лістоў непрацаздольнасці недзяржаўнымі арганізацыямі аховы здароўя. Міністэрства аховы здароўя накіравала ў Савет Міністраў прапанову аб прадастаўленні ў эпідэмічны перыяд работніку ў выпадку яго хваробы трох дзён без афармлення

Грубасць, абьякаваць і няўважлівасць з боку асобных работнікаў, адзінкавыя факты фінансавых вымагаўняў ганьбціць не толькі канкрэтны медыкаў, але і ўвогуле прафесію ўрача.

лістка непрацаздольнасці — па ўзгадненні з наймальнікам. Дадатковым рэзервам можа стаць выкарыстанне для медыцынскага кансультавання сучасных сродкаў камунікацыі і Інтэрнэту. Трэба разам з зацікаўленымі бакамі разгледзець пытанне аб арганізацыі на прадпрыемствах адзінага дня дыспансерызацыі, што, з аднаго боку, дазволіць палепшыць ахоп працуючых прафілактычнымі мерапрыемствамі, а з дру-

■ Здароўе медыцыны

гога — палепшыць арганізацыю і якасць правядзення прафілактычных аглядаў. Сёння Беларусь працягвае лідзіраваць у свеце і па аб'ёмах шпіталізацыі, і па колькасці наведванняў урача. «Патрэбен максімум дапамогі хвораму пры мінімуме наведванняў урача, а ні ў якім разе не наадварот», — падкрэсліў міністр.

Медыцынская этыка — не для ўсіх?

Як зазначыў Васіль Жарко, летася у тры разы ў параўнанні з папярэднім годам павялічылася колькасць зваротаў грамадзян па пытаннях лігготаўнага забяспечэння лекамі. Гэта абумоўлена як унясеннем змяненняў у заканадаўства ў ўмацаваннем кантролю за рэцэптурным водпускам лекаў, так і адсутнасцю належнай тлумачальнай работы на месцах.

— Колькасць зваротаў не змяняецца, у тым ліку і ў вышэйшыя органы, што часта сведчыць пра няўважліві і неаб'ектыўны разгляд скаргаў на месцах, а магчыма, і нежаданае іншы раз выслушаць пацыента, — падзяліўся сваім бачаннем сітуацыі міністр. — Між іншым, не толькі прафесіяналізм, але і адказнасць, дабрны, міласэрнасць з'яўляюцца адметнымі рысамі прафесійнага ўрачэбнай прафесіі. Найбольшую трыгую выклікае той факт, што апошнім часам адной з глагоўных скаргаў на медыцынскіх работнікаў стала парушэнне імі нормаў дэанталогіі і медыцынскай этыкі. Не выклікае сумнення, што большасць урачоў захоўваюць вернасць для Гіпакрата, аднак грубасць, абьякаваць і няўважлівасць з боку асобных работнікаў, адзінкавыя факты фінансавых вымагаўняў ганьбціць не толькі канкрэтны медыкаў, але і ўвогуле прафесію ўрача. Найбольш актуальна гэта для сталічнай сістэмы аховы здароўя. Спадзяёмся, што такія факты будуць выкаранены, а ўрач, які дазволіў недапушчальныя паводзіны ў дачыненні да пацыента, будзе перш за ўсё асуджаны сваімі калегамі.

Надзея НІКАЛАЕВА

ЕСЦІ ЗА СЯБЕ І ЗА...

Самае важнае ў харчаванні будучых матуль і жанчын, якія кормяць, — разнастайнасць. У рацыёне павінны быць гародніна, курынае філе, хлеб. Філе і гародніну можна прыгатаваць на патальні, не дадаючы алею. Хлеб можна выбраць без дабавак і кансервантаў.

Урачы-педыятры не рацяць цяжарным зацыклівацца на сваёй вазе і сур'ёзна абмяжоўваць сябе ў ежы. Гэта можа нашкодзіць будучаму дзіцяці і самой маці. Трымаць сябе ў норме дапаможа ўрач-гінеколаг. Рацыён цяжарнай павінна ўключаць мяса і рыбу, кашы і гародніну, фрукткі і сок, сыры і іншыя малочныя прадукты. Мяса неабходна ўжываць штодня (да 200 г), рыбу — 2 разы на тыдні. Мяса можна тушыць або запякаць. Рыбу лепш выбіраць марскую, белую; чырвоная — больш алергенная. Рэкамендуецца спалучаць мяса і рыбу не з крупамі, а з гароднінай. У дзень трэба ўжыць 500 г разнастайнай гародніны. Фруктаў і ягад — 200 г. Не трэба імкнуцца штодня паглынаць 200 г тварогу. Дастаткова невялікай порцыі. Трэба абмежаваць каву. Не піць газіраваныя напоі, піва і віно. Не злоўжываць мінеральнай газіраванай вадой. Сокаў — не больш за 1 шклянку ў дзень.

Святлана БАРЫСЕНКА.

■ Увага!

ДЗЕЦЯМ ПОЛВІТАМІНЫ ПАВІНЕН ПРЫЗНАЧАЦЬ УРАЧ, А НЕ БАЦЬКІ

Вітаміна-мінеральныя комплексы — тыя ж медыкаменты, якія дзіцяці павінны прызначаць урач па медыцынскіх паказаннях.

Такое меркаванне выказала загадчыца інфекцыйнага аддзялення для новонароджаных і недонашаных № 1 3-й гарадской дзіцячай клінічнай балніцы Мінска Наталія РАЖНОУСКАЯ.

— Для ўмацавання імунітэту старэйшых, каб ваша дзіця разнастайна і паўнаартасна харчавалася, — адзначыла Н. Ражноўская. — Узбагаціць яго штодзённым рацыёнам садавіны, гародніны. Калі малое аслаблена, часта і доўга хварэе, то ў міжсезонне або ўзімку яго арганізм можна падтрымаць полівітамінамі, папярэдне пранаслудаваўшыся з педыятрам. Спецыяліст падкрэсліў, што кансультацыя ўрача неабходная і тады, калі бацькі вырашылі набывць для дзіцяці бялагічна актыўную дабаўку (БАД), нягледзячы на тое, што на ўпакоўцы пазначана, што БАД не з'яўляецца лекавым сродкам.

— Прыём такога стымулюючага сродку — умяшанне ў арганізм, на якое ён можа па-рознаму адрагавачаць, — растлумачыла педыятр. — Магчыма алергічная рэакцыя на любы кампанент полівітаміна-га комплексу.

Для прафілактыкі вострых рэспіраторных інфекцый у дзяцей дашкольнага ўзросту (у перыяд сезонага ўздыму захваральнасці на ВРП) урач парэкамавала бацькам не наведваць з імі шматлюдныя месцы, не запрашаць у госці родных, знаёмых з прыкметамі захворвання, як мага часцей праветрываць кватэру, рабіць штодзённую вільготную прыборку.

— На выпадак, калі хтосьці з родных захварэе, майце пад рукой элементарны набор супрацьвірусных сродкаў, назвы якіх парэкамадуе любы ўчастковы педыятр, — дадала Н. Ражноўская.

Вольга ГРЫГОР'ЕВА, «Мінск—Навіны».

■ Спорт-тайм

БЕЗ АНДРЭЯ КАСЦІЦЫНА

«Звязда» падводзіць рысу пад спартыўнымі падзеямі, якія адбыліся ў нашым спорце на мінулы тыдні.

1. **Скандал у хакейнай зборнай.** Лічаныя дні засталіся да пачатку фінальнай кваліфікацыі зімовых Алімпійскіх гульняў-2014, якія пройдуць у Сочы. Ужо 7 лютага ў дацкім Военсе беларусы сустрэнуцца са славацкамі, а пасля — з украінцамі і зборнай Даніі. Здавалася, што нічога не павінна перашкодіць спакойнай падрыхтоўцы нашай зборнай да звышадказных спарборніцтваў. Аднак заўжды здарэцца так, як ты не запланавана. У гэтым выпадку не маглі ажыццявіцца планы Андрэя Скабелкі, глагоўнага трэнера зборнай Беларусі. На адфіцыйны збор каманды ў адпаведны час не прыехаў яе лідар — Андрэй Касціцын, які гуляе за чалыбінскі «Трактар». На адфіцыйным сайце Федэрацыі хакея Рэспублікі Беларусь другога лютага так і паведамілі: «У сувязі з няяўкай у прызначаны час на вучэзна-трэніровачны збор без уважлівых прычын з нацыянальнай зборнай былі адлічаны Андрэй Касціцын. Хакеіст знаходзіўся ўжо два дні ў Беларусі, аднак не патлумачыў прычыны сваёй няяўкі і не пачаўшаў трэнэрскаму штабу зборнай». Анекдатычная сітуацыя, якая, на маю думку, ніколі б не ўзнікла ў зборнай Канады ці Швецыі. Але ў нас атрыліваецца так, што правільны, створаны для ўсіх, выконваюцца большасцю, але чамусьці хто-небудзь адзін,

на якога балельшчыкі ўскладаюць увесь цяжар адказнасці, ігнарую іх. Гэта напісаны самім жыццём сюжэт для сапраўднага фільма. Тут нават і прымудляць не трэба. Спадзяёмся, што толькі завершыцца ён для нас амерыканскім хэпі-эндам у выглядзе квітка ў алімпійскі горад Сочы, а не крыўднай да болю драмай.

2. **«Анамалія» на чэмпіянаце свету па бэндзі.** Шчыра прызнаюся, ужо даўно не было так сорамна за беларускія гульнявыя віды, які зарас. Зразумела, у хакей з мячом у нас гуляюць адзінікі — гэта не футбол і не баскетбол. Але каму прыёмна бачыць падобныя вынікі? Мяркуюце самі: Беларусь — Нарвегія — 2:5 і 0:11, Беларусь — Расія — 1:28, Беларусь — Фінляндыя — 2:21, Беларусь — Швецыя — 1:28, Беларусь — Казахстан — 0:14... Наша зборная заняла апошняе месца і пакінула першынство лепшых зборных свету.

3. **БАТЭ зноў зьбірае аншлаг.** Але не будзем гэтымі дзвухзначнымі лічбамі забіваць свае галычкі. Есць падставы і для радасці. Як паведамілі футбольны клуб БАТЭ, усе квіткі на хатні матч 1/16 фіналу Лігі Еўропы паміж барысаўчанамі і турэцкім «Фенербахча» прадалі. А значыць, будзе аншлаг! Усяго за пяць дзён былі раскуплены білеты ў касак Барысава, Мінска і Гродна. У тым ліку і тыя, якімі не скарысталіся партнёры УЕФА. Нагадаем, што лядынак адбудзецца 14 лютага ў Гродне на стадыёне «Нёман». Пачнецца гульня ў 21.00.

Кубка свету, які прайшоў на амерыканскім гарнальжым курорце Дыр-Вэні. Для Максіма падобны вынікі стаў лепшым у кар'еры. У агульным заліку перамога дазволіла Гусцю ўзняцца з 21-га на 6-е месца. Лепшы з беларусаў — Дамітрый Дашчынскі. Ён займае 4-ы радок, а Аляксей Грышын пакуль размясціўся на 14-й пазіцыі.

Тарас ШЧЫРЫ.

■ Крымінал

КАНСПІРАЦЫЯ НЕ ДАПАМОЖА

Суд Кастрычніцкага раёна г. Гродна вынес прыгавор у дачыненні да злымысніка, які атрыліваў узнагароджанне за кожнага карыстальніка, чый камп'ютар заражаўся вірусам.

С. арандаваў канадскі вэб-сервер, дзе захоўваў парнаграфічныя выявы, а таксама рэкламаваў іх на сайтах, якія былі створаны асабіста ім. Больш за тое, наладзіў «супрацоўніцтва» з уладальнікамі законспіраваных вірусных праектаў у інтэрнэце і атрыліваў ад іх спецыяльныя праграмы, якія заражаюць камп'ютары наведвальнікаў парнаграфічных сайтаў. Наведвальнік і не падарываў, што, націскаючы на выяву для прагляду відэароліка, «падсаджаў» камп'ютар на вірус. А для С. гэта быў даход: за кожнага такога карыстальніка распрацоўчыкі вірусных праграм плацілі яму «ганарары».

Летася на Гродзеншчыне зарэгістраваны 54 злачынствы, звязаныя з вырабам і распаўсюджваннем парнаграфічных матэрыялаў. Прычым значная іх частка здзяйсняецца з выкарыстаннем глабальнай камп'ютарнай сеткі Інтэрнэт, паведамляе пракуратура Гродзенскай вобласці.

■ На кантролі

У КРАМІ ХАДЗІЦЬ... НЕБЯСПЕЧНА?

Восем работнікаў гандлю і сферы бытавога абслугоўвання Віцебскай вобласці звольнены за розныя парушэнні ў працы

Ва ўсіх правераных летася аб'ектах гандлю, грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання Прыдзвінскага краю былі ўстаноўлены парушэнні заканадаўства пры абслугоўванні спажываюцаў. У большасці гандлёвых аб'ектаў не выконваліся патрабаванні да якасці тавараў, якія рэалізуюцца. У выніку была забаронена рэалізацыя тавараў на гіганцкую суму — 81,8 мільёна рублёў.

Пералік парушэнняў наўрад ці падарэ патэнцыйных пакупнікоў.

— Так, у краме «Вектар-1» у Новадубаві ў халадзільнай вітрыне дабракарасна харчовая прадукцыя знаходзілася побач з прадукцыяй, тэрмін прыдатнасці якой скончыўся. А ў складскім памяшканні крамы харчовыя тавары захоўваліся на падлозе без выкарыстання паддонаў, — расказавае ў кантрольным ведамстве. — У продажы знаходзілася пяць найменшых тавараў: кабынасы варанья, пафубражыты мясныя, мянзэ, торт — у памераўным ад 2 да 11 дзён тэрмінамі прыдатнасці. А ў правераных крамах Шумлінскага раёна «Ве-

ж» і «Смак» тавар «пералажай» ад 2 да 74 (!) дзён...

Расказалі рэвізоры і пра іншыя парушэнні. Нават у фірмовых крамах, дзе, здаецца, павінны быць даражыць рэпутацыяй, можна купіць тое, што небяспечна для здароўя, а можа, і жыцця. Напрыклад, па выніках праверкі стала вядома, што ў краме № 1 Аршанскага малочнага камбіната ў продажы знаходзіліся 7 найменшых тэрмінамі прыдатнасці (да 69 дзён).

У большасці з правераных гандлёвых аб'ектаў Лёзненскага раёна не выконваліся асартыментны пералік, у 9 крамах у рэалізацыі знаходзіліся тавары са скончанымі тэрмінамі прыдатнасці, у 7 прауаліся санітарныя нормы і правільны. Не верыцца, але факт: некаторыя тавары з'яўляюцца сёння дэфіцытнымі!

— Вытворчасць асобных тавараў — святачнае адзенне і абутак для дзяцей і падлеткаў, швейныя і трыкатажныя вырабы з сучасных відаў сыравіны і матэрыялаў — у рэспубліцы ажыццяўляецца ў недастатковых аб'ёмах, — каментуе адказна супрацоўнікі Камітэта дзяржаўнага, — не

у поўнай меры задавальняецца попыт насельніцтва ў школьна-пісьмовых, канцільярскіх таварах і цацках айчынай вытворчасці.

Вытворчасць шэрагу запатрабаваных тавараў у рэспубліцы не наладжана. Паводле інфармацыі рэвізораў, размова ідзе, напрыклад, аб электрыфікацыі і музычных цацках, гумовых мячах, надзіманых цацках, машынах і матацыклах (аккумулятарных) і шэрагу іншых.

Некаторыя тавары айчынных вытворцаў даражэйшыя за замежныя і сапсуецца ім па функцыянальных магчымасцях. Падчас правядзення леташняга маітэрыяналы выяўлены і факты адсутнасці належнай маркіроўкі, няпоўнай або недакладнай маркіроўкі на індывідуальных упакоўках тавараў для дзяцей. Гэта, на думку рэвізораў, абумоўлена недастатковым кантролем наведаных органаў пры выдачы дакументаў, якія сведчаць аб якасці і бяспецы гэтых тавараў.

Па выніках праверак у мінулым годзе ў сферы гандлю і бытавога абслугоўвання адміністрацыйна-аказнага прыцягнулі каля 430 правапарушальнікаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

АЎТАРАМОНТНІКІ ПА-ЗА ЗАКОНАМ

1,9 мільярда рублёў даналічна падатковымі органамі Віцебскай вобласці па выніках праверак, праведзеных летася ў сферы аказання паслуг па рамонце і тэхнічным абслугоўванні аўтатранспартных сродкаў і гандлю аўтазапчасткамі.

Падатковымі інспекцыямі Віцебшчыны былі праведзены 125 праверак у дачыненні да прадпрыемальных структур і грамадзян, якія аказваюць паслугі па рамонце і тэхнічным абслугоўванні аўта-транспартных сродкаў. Выявілі каля 50 фактаў ажыццяўлення грамадзянскім незарэгістраванай прадпрыемальніцкай дзейнасці. Па выніках праверак даналічна падаткаў і пені на суму больш як 50 мільёнаў рублёў, вернута ў даход дзяржавы тавар-

на-матэрыяльных каштоўнасцяў і грошай на суму 14,5 мільёна рублёў. Каля 60 праушальнікаў аштрафавалі на агульную суму 75 мільёнаў рублёў.

У дачыненні да суб'ектаў прадпрыемальніцкай дзейнасці і грамадзян, якія рэалізуюць запясныя часткі да транспартных сродкаў, праведзена больш як 210 праверак. Было выяўлена 8 фактаў ажыццяўлення грамадзянскім незарэгістраванай прадпрыемальніцкай дзейнасці. Па выніках праверак даналічна падаткаў і пені на суму 180 мільёнаў рублёў, вернута ў даход дзяржавы таварна-матэрыяльных каштоўнасцяў і грошай на суму 230 мільёнаў рублёў. Больш як 170 праушальнікаў прыцягнулі да адміністрацыйнай адказнасці. Сума накладзеных штрафаў склала 340 мільёнаў рублёў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

МАСТАК ВАДЫ, ЗЯМЛІ І НЕБА

«Павел Масленікаў. Партрэт мастака ў люстрэ часу» — кнігу пра народнага мастака Беларускай прэзентавалі ў Магілёўскім мастацкім музеі, які носіць яго імя.

Аўтарам кнігі стала дачка вядомага мастака — Вера Пракапцова, доктар мастацтвазнаўства, прафесар, загадчык кафедры беларускай і сусветнай культуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

■ Да зорак слова паляцела...

ПРА АЛЕГА ПІШУЦЬ НА ЗЯМЛІ — ЁН ЧЫТАЕ Ў КОСМАСЕ!

Чацвёрты месяц на Міжнароднай касмічнай станцыі праводзіць эксперыменты, бачыць Зямлю ў ілюмінатары, фатаграфуе яе і Месяц наш зямляк, Алег Навіцкі. Каб яму было веселы, дасылаю па «электронцы» газетныя публікацыі пра яго — свае і не толькі. А не так даўно перафатаграфавала і адаслала літаратурна-мастацкае выданне (буклет невялікага фармату на 16 старонках) «У космасе — трэці беларус!», якое пабачыла свет у Брэсце дзякуючы аўтару-складальніку: нястомнаму рупліўцу, аўтару творчага праекта «Мы і XXI век», сябру Саюза пісьменнікаў Беларусі шанюнаму Міколу Панасюку.

«Буклет — клас! Вельмі спадабаўся! Перадаваў Мікалаю Васільевічу прывітанне!» — так адгукнуўся Алег. Ну, а я вырасла распавесці чытачам «Звязды» пра цікавага творцу, які жыве ў горадзе па-над Бугам, яго адметныя праекты, які ўзнікла ідэя стварыць гэтае выданне і пра тое, як Алег Навіцкі... натхняе Міколу Панасюка!

Між іншым, як атрымалася высветліць з дапамогай інтэрнэту, шанюны Мікалай Васільевіч і са «Звяздою» быў знітаваны. Паводле інфармацыі Драгічынскай цэнтральнай раённай бібліятэкі, у кастрычніку 1969 года ў газеце быў надрукаваны яго нарыс «Барозны ніколі не канчаюцца». А за нарыс «Кароль кавальскай справы», які Мікола Панасюк даслаў на конкурс «Звязды» і Белсаўпрада, ён атрымаў другую прэмію! У чэрвені 1970 года Мікалай Васільевіч — ужо ўласны карэспандэнт «Звязды» па Брэсцкай вобласці. Праўда, не ведаю, колькі часу ён працаваў на гэтай пасадзе...

Арыён», у перакладзе на рускую мову — «К созвездиям». У дасла-най мною брашуры зме-шчаны вокладкі вышэй памяняных кніг, якіх не давалася перавыдаць да юбілею з-за фінанса-вых цяжкасцяў республіканскага выдавецтва «Беларусь». Добра ўжо і тое, што з'явіліся не-вялікія грошы на гэтыя самыя «тоненькія кніжачкі».

Цяпер на аснове пэўнага выдавецкага вопыту мною задумана яшчэ адна творчая акцыя — выданне невялікіх памераў кніг, брашур і каларыраваных фотабуклетаў у рамках аўтарскага праекта «Мы і XXI век». Яго першай ластаўкай стаў фотабуклет «Голубое небо над Отечеством». У гэтым часе чакаецца выданне яшчэ дзвюх брашур — «Дажынкi над Белай Вежай» і «На роднай зямлі Палесся». А вось чацвёртая — пра трэцяга беларускага касманаўта Алега Навіцкага...

Між іншым, ліставанне з гэтым чалавекам вярнула мяне спачатку... у часы маленства. Справа ў тым, што Мікола Панасюк у 1975 годзе выдаў кнігу пра лётчыка-касманаўта СССР, беларуса Пятра Клімука «Арыенцір — сузор'е Арыён». А ў 1977-ым з'явілася на свет дапрацаванае і перакладзенае Уладзімірам Жыжэнкам на рускую мову другое выданне аповесці — «К созвездиям». Дык вось гэтую кнігу ў яе адметным афармленні і фармаце я і памятаю з дзяцінства! Яна была ў нашай хатняй бібліятэцы. І хто б мог падумаць, што больш чым праз 30 гадоў я буду ліставацца з яе аўтарам! Якіх толькі супадзенняў ні бывае!

Можным штуршком для ажыццяўлення гэтай задумы стала перамога маёй унучкі Насці (вучаніцы СШ №5 г. Брэста) у творчым конкурсе «Задай пытанне касманаўту»... Вельмі быў здзіўлены і ўдзячны за тое, калі неўзабаве Алег Навіцкі прывёз з Зорнага гарадка ў Мінск для дзюжчыні памятны падарунак — элігантны касцюмчык з лагатыпам ЦПК імя Ю. Гагарына. Затым ён быў неадкладна перапраўлены ў Брэст, дзе наша Насця ўпершыню апранула яго... для газетнага фотаздымка. А калі Алег Навіцкі са сваімі сябрамі нарэшце паляцеў у космас, то ў нашай сям'і было спраўднае свята! Да таго ж у Насці 27 кастрычніка (а ў Алега крыху раней) быў дзень народзінаў. А гэта яшчэ больш разварушыла гарачае вогнішча урачыстай падзеі.

Нашы невялікія буклеты ды брашуркі пакуль — ад 8 да 20 старонак, але абавязкова на малаванай паперы, з каларыраванымі фотаздымкамі. Найноўшыя паліграфічныя тэхналогіі прыватнага і дзяржаўнага выдавецтваў — абавязковая ўмова ў гэтай важнай справе.

«Вось ужо непрыкметна праляцелі аж 27 дзён з таго часу, як Алег Навіцкі, Яўген Тарэлкін і Кевін Форд пакінулі Байканур і паймалі ў невядомасці. Аўтар жа гэтых радкоў таксама не застаўся раўнадушным да падзеі, якія адбываліся ў далёкім казахстанскім стэле».

НАШ АЛЕГ
Камандзіру касмічнага карабля «Саюз ТМА-06М» Алегу Навіцкаму прысвячаюць
Сярод сяброў, сваіх калег
Лічыў сузор'е ён тайком:
Так стаў аднойчы наш Алег
Для неба бліжэй сваяком.

Імчалі ў космас аж утрох: Алег Навіцкі — камандзір. Ніхто не клаў сюды дарог — Між зорак свой арыенцір.

Арбіта прамнем пралягла
Вакол чужых зямных турбот.
Штодня пад дахам карабля —
Разлік дакладны, без прыгод.

Амаль паўгода разам аж
Вам жыць без водару раллі?
Трымайся мужна, экіпаж,
Як варты прыклад — жураўлі!

Спраўды, вельмі часта ў сваім жыцці па-добраму зайдзіраюць жураўляны, якія курькалі высока ў небе, надзейна трымаліся рухомым касцюком над зямлёй. Вышыня іх палёту для мяне заставалася і па-ранейшаму застаецца недасягальнай. Але ж са сваімі зорнымі братамі перадолеў яе, гэтую касмічную вышыню, у сотні, а можа, у тысячы і больш разоў!

На момант заплюшчыў вочы. Цемра. Нібы касмічная бездзянь. А там, у ёй, наш Алег. І не толькі ён: яшчэ Яўген Тарэлкін і Кевін Форд. Галоўнае ў такіх выпадках — псіхалагічная сумяшчальнасць касманаўтаў, іх абсалютная упэўненасць у сваіх магчымасцях, дакладны разлік ва ўсім, дзеля чаго ўзяталі над ёй, састыкавалі транспартны карабель са станцыяй.

Скажу яшчэ, што сваю дакументальную аповесць «Арыенцір — сузор'е Арыён» пра лётчыка-касманаўта СССР Пятра Клімука я напісаў у Зорным гарадку ў начны час. У гэціны «Арыта». Але гэта было даўно. Нядаўна ж Пётр Ільч адзначыў сваё 70-годдзе, а яго шанюны лёталісец Дзяніс Бусьлёнак (гэта мой псеўданім) парадваў двойчы Героя каларыраваным буклетам «От Комаровки до Байконура».

Ну і, нарэшце, пра само выданне «У космасе — трэці беларус!». Яно атрымалася на дзвюх мовах — рускай і беларускай. Распачынаецца інфармацыяй пра старт экіпажа пад камандаваннем Алега Навіцкага і падборка фотаздымкаў. Далей ідуць уяўныя лётчыка-касманаўта СССР Пятра Клімука пра Алега, вершаваныя радкі Міколы Панасюка і малалетняга вязня фашызму, заслужанага ветэрана Мікалая Прасмыцкага, калектыўнае інтэрв'ю чытачоў «Белорусской нивы» з Алегам Навіцкім, аповеды аб атрыманні падарункаў ад касманаўта-выпрабавальніка за лепшае пытанне Настагчай Панасюк з Брэста, пра яе і яе сям'ю, а таксама два мае невялікія тэксты (адзін — пачатак матэрыялу «Як роўны зараз паміж зор наш чэрвенец Алег Навіцкі», які друкаваўся ў «Звяздзе») і верш «Мой аднакласнік — касманаўт», фотаздымкі Алега і яго мамы, Валянціны Одуардаўны Навіцкай, ды не толькі.

Спраўды, прыгожае атрымалася выданне. Як значны сам Мікола Панасюк — суверэнае. А галоўнае, яго убачылі ўжо не толькі на Зямлі, але і ў космасе!

Святлана АДАМОВІЧ

РАСКАЖЫ ПРА РОД СВОЙ

Жыхарку Новасібірска Людмілу Шчаслівенка на конкурсе «Любоў да Айчыны праз любоў да свайго роду» чакаў з усіх удзельнікаў найбольш няпросты шлях. Яна, нарадзіўшыся і пражыўшы ўсё жыццё ўдалечыні ад бацькаўшчыны, спачатку напісала і адправіла ў Мінск ўласны аповед. А потым, даведваючыся пра вынікі, адолела дарогу самалётам з Новасібірска да Масквы і адтуль на цягніку да беларускай сталіцы. Не сталілі жанчыны гэтыя тысячы кіламетраў спродзёнай дарогі. Разам з мужам бывала на радзіме продкаў, пра якіх напісала на паказе. А пасля на цырымоніі падвядзення вынікаў, якая цёпла, па-дамышняму, прайшла ў Нацыянальнай бібліятэцы, атрымала дыплом і прыз за трэцяе месца ў намінацыі літаратурных работ.

Такі конкурс у Беларусі праходзіў упершыню. На працягу года, у трох намінацыях — літаратурнай, фотаздымка і дзіцячага малюнка.

Бясспрэчна, вакол нас праводзіцца шмат усялякіх конкурсаў. Але вось гэты, што сумесна зладзіў Міжнародны дабрачынны фонд «Сям'я — Яднанне — Айчына», Беларускі саюз жанчын і рэдакцыя часопіса «Алеся», Беларускі глыток свежай вады. Тут — пра лёсы людзей, сем'яў. Пра іх карані і вытокі на пlynях няпростай гісторыі роднага краю.

Шмат цікавага матэрыялу трапіла да журы. Знойдзеныя ў хатняй схованцы старажытныя дакументы на зямлю — спавяданьні, з подпісамі і пячаткамі. Іх хавалі і перадавалі ад прадзедаў да дзядоў нават у ліхія часы войнаў і калектывізацыі, спадзёючыся, што дарагія паперы абавязкова спатрэбяцца нашчадкам. Расказ Ніны Сакаловай, як яна, дзіця яшчэ тады, з сёстрамі і маці ў чэрвені сорак першага

выганялі адсюль, з Беларусі, племянных кароў, каб не пакінулі захопнікам. Чаго толькі не давялося вытрымаць на шляху! Дабраліся аж у Саратаўскую вобласць — пехатой, без ежы, амаль без сну. Але выратавалі каштоўны для навукі статак. У Любанскім раёне школьнікі, якія актыўна адгукнуліся на конкурс, не толькі пісалі, малявалі і фатаграфавалі, але і пошукаваю працу распачалі не на жарт. У падвалах уласных дамоў і на гарышчах знайшлі такія стараы рэчы і дакументы, што за імі сёння ў чаргу сталі музеі і прафесіяналы-гісторыкі.

Амаль кожная работа пераможцаў і лаўрэатаў — своеасаблівае аповесць гісторыі іх роду. Навука патрыятызму. І павучальны эпізод агульнай нашай гісторыі, якую ўжо нельга ні перапісаць, ні сфальсіфікаваць. Бо яна не ў кніжцы — яна ў памяці нашчадкаў.

— Не думала пра месца, якое займу. Я толькі марыла паказаць нашу вялікую дружную сям'ю, — сказала выхавальніца сацыяльнага інтэрната з Чавускага раёна Галіна Панкіна. — Сама маю ўнукаў, а яшчэ жыве на свеце мая родная бабуля, якая і ў свой 91 год можа добра шыць і майстраваць. Нас п'яць пакаленняў, і мы цудоўна ўжываемся пад адным родным дахам.

Гэты шчыры аповед Галіны Міхайлаўны пра яе родных, падмацаваны фотаздымкамі, у журы сумненняў не выклікаў — першае месца.

Конкурс цікавіў не толькі нашых землякоў. Актыўна адгукнуліся на яго беларусы, што жывуць у Санкт-Пецярбургу, Пярме, Новасібірску. Тым самым ён як бы выйшаў і на міжнародную арбіту. А ў добрай справы бачыцца працяг. Як павядоў «Звяздзе» старшыня праўлення фонду «Сям'я — Яднанне — Айчына» Уладзімір Грозаў, праца захапіла, і сёння ёсць планы зрабіць гэты конкурс — «Любоў да Айчыны праз любоў да свайго роду» — традыцыйным.

Віктар ВІКЕНЦЬЕЎ.

■ Традыцыі і сучаснасць

ЧЫМ ДАЎЖЭЙШЫЯ ВЯСЕЛЬНЫЯ ЛІМУЗІНЫ, ТЫМ КАРАЦЕЙШАЕ СУМЕСНАЕ ЖЫЦЦЁ?..

Можна пачаць гэтыя нататкі так: днямі ў Інстытуце культуры Беларусі прайшла прэзентацыя новай кнігі вядомых этнакультурологаў Івана (Янкi) КРУКА і Аксаны КАТОВІЧ «Белорусское вяселье ў прасторы традыцыйнай культуры». А можна па-іншаму: адбылася спраўдана падзея для ўсіх, хто цікавіцца беларускай культурай, хто неабыхавы да традыцыйных нашых продкаў, хто гатовы і далей беражліва захоўваць гэты каштоўны скарб, перадачы яго ў спадчыну наступным пакаленням. Падзея для нас з вамі. Менавіта ў, дарагія чытачы, яшчэ не ведаючы гэтага, сталі ў свой час ініцыятарамі новага выдання, падказалі аўтарам яго ідэю і натхнілі на напісанне.

Таму што менавіта вы — а дакладней, самыя неабыхавы з вас — шмат гадоў таму распачалі на старонках «Звязды» гаворку пра беларускае вяселье: пра тое, якім оно было і якім павінна быць сёння. І прымусілі аўтарам, якія шмат вядзець па роднай краіне, падчас сваіх вандроўкаў шукаць адказы на вашы пытанні.

— У выніку пошуку гэтых адказаў, іх далейшага асэнсавання — «працэсавання» на нашу рэчаіснасць і на радзілаеся немаленькая, на

што кніга будзе карыснай і для арганізатараў вясельнай урачыстасці, і для непа-срэдных удзельнікаў, і для тых, хто яшчэ толькі мроіць пра вяселье.

— Самае галоўнае, што ў гэтай кнізе мы не толькі адказваем на пытанні «хто?», «дзе?», «калі?», «як?», а і тлумачым, «чаму», — кажа дацэнт кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута культуры Беларусі Аксана Катовіч.

— Сёння ўсе вяселлі адбываюцца па пэўных «сцэнарыях», з выкананнем пэўных рытуалаў, узятых «адтуль», са старадаўніх гадоў. Але ці многія з нас ведаюць, дзеля чаго ўсё гэта рабілася і робіцца? Навошта, напрыклад, маладым перад парогам дома налівалі (не выпіць — а толькі пакаш-таваці!) тры чаркі? Навошта трэба было гэтыя чаркі разбіваць? З якой матады малады пераносіў маладу цераз парог свайго дома (а не загса ці рэстарана)? Адкуль пайшла традыцыя «вясельца» шчасце на замок?.. Сёння маладыя пакаляюць замочкі на парэ-ных мастоў і на «спецыяльных» дрэвах. Але ж калі-небудзь, гадоў праз дваццаць, месца на гэтых парэчках ужо не застанецца — і тады прыйдзе супрацоўнікі з адпаведнай службы і паздымаюць

замкі... Насамрэч гэты прыгожы абрад — «замыканне» свайго шчасця — выглядаў інакш, таму што быў разлічаны не на 10 ці 20 гадоў, а на ўсё жыццё.

Вось калі мы павернемся да нашых спраўданных традыцый, калі перастанем карыстацца на вяселлях кітайскай «шыр-слашывам» замест цудоўных беларускіх ручнікоў, калі будзем абсыпаць маладыя, як і спрадвек, жытам, а не рысам і бліскавінкамі, — магчыма, тады нешта зменіцца ў нашым жыцці ў лепшы бок, лічаць аўтары новай кнігі.

Як той казаў, ні дадаць, ні адняць...
Наталля КАРПЕНКА.
P.S. Кніга «Белорусское вяселье...», якая выйшла аб-мываным тыражом, ужо ў продажы

СІВАГРАКА «ЗАКЛЯЙМЛІ» НА... ПАШТОВАЙ МАРЦЫ

Міністры Уладзімір ЦАЛКО (у цэнтры), Міхаіл ПАНЦЯЛЕЙ (справа) і каардынатар праектаў ПРААН Ігар ЧУЛЬБА з новымі маркамі і канвертамі ў іх мастацкім афармленні.

З нагоды Сусветнага дня водна-балотных угоддзяў гашэння паштовых марак з выявамі чырванакіжных птушкі і расліны — сиваграка і граздоўніка рамоналістага. Як прадукт Белпошты, маркі падрыхтаваны ў супрацоўніцтве з праектам ПРААН/ГЭФ «Біяразнастайнасць», а таксама пры падтрымцы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі. Калекцыянеры чырванакіжнай флора-фаўнавай тэматыкі папоўняць унікальную калекцыю, якая налічвае ўжо каля 300 марак.

Міністр прыродных рэсурсаў Уладзімір Цалко, пачынаючы цырымонію гашэння, заўважыў: «Захава-

Начальнік выдавецкага цэнтры «Марка» республіканскага ўнітарнага прадпрыемства «Белпошта» Ірына ШЫПІЛАВА і навуковец-біёлаг, распрацоўшчык праектаў па захаванні водна-балотных угоддзяў Міхаіл МАКСІМЕНКА ў абміраючым вядзенні выданых паштовак і марак.

— Магчыма, хтосьці менавіта з прыгожых малюнкаў на марках, паштоўках і канвертах упершыню пазнаёміцца з гэтай надзіва прыгожай птушкай і рэдкай раслінкай, — адзначыў вядомы ў краіне біёлаг Міхаіл Максіменкаў і Аляксандр Казулін. — І стане адным з абаронцаў нашых прыродных багаццяў.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

■ Ведай нашых!

БЕЛАРУСКАЯ ПІСЬМЕННИЦА ЎГАНАРАВАНА АМЕРЫКАНСКАЙ ПРЭМІЯЙ

У ЗША прысуджана выдавецкая прэмія аўтару часопісаў «Маладоць» і «Нёман» празаіку Алене Брава.

Штогод 29 студзеня амерыканскае выдавецтва Franc-Tireur USA адзначае прэміяй «Вольны стралок: Сярэбраная куля» лепшую кнігу выдавецкага года. Сёлета Міжнародная прэмія Franc-Tireur USA — Silver Bullet 2013 — і адпаведны статус «Франтырор-2013» прысуджаны Алене Брава «па сукупнасці выданняў і ў перспектыве чаканага». У 2012 годзе і на пачатку 2013-га ў Алени выйшлі ў ЗША на рускай мове кнігі «Каханне ў ценю казармаў Манкада», «Спектакль у чорным тэатры» і «Менада і яе сатыры». Усе творы на рускую мову перакладзены самім аўтарам.

Рашэнне аб прысуджэнні прэміі ў дзень нараджэння А.П. Чэхава, Б.Л. Пастэрніка і самога выдавецтва прымае міжнародная рада, у склад якой уваходзяць пісьменнікі і славісты Марына Камі (ЗША), Сяргей Юр'енен (ЗША), Дзмітрый Бавільскі (Расія), Мікалай Бозык (Францыя), Аляксандр Кабакоў (Расія), Марыя Корці (Італія), Элен Менегальда (Францыя), Андрэй Назараў (Данія), Міхаіл Эпштэйн (ЗША). Сёлета выдавецтва Franc-Tireur USA споўнілася пяць гадоў. Яго стваральнік і заснавальнік прэміі «Вольны стралок: Сярэбраная куля» — вядомы пісьменнік Сяргей Юр'енен, лаўрэат некалькіх міжнародных літаратурных прэмій, у тым ліку «Рускай прэміі» 2009 года, аўтар раманаў «Вольны стралок», «Парушальны мяжы», «Сын імперыі, інфантаўны раман», «Халодная ваіна», «Хлопчыкі Дзяткава», «Дачка генеральскага сакратара», «Славаці консул» і іншых. Вырас у Мінску, у якасці паэта выступіў на беларускім радыё і тэлебачанні, яго літаратурны дэбют адбыўся ў часопісе «Нёман» яшчэ ў 1966 годзе. Па словах С. Юр'енена, «сярэбраная куля — адзіны сродак супраць вямпіраў, ваўкалакаў і іншых монстраў. Акрамя абароны, серабро — той метал, які асацыюецца з чалавечай душой».

Алена Брава — член Саюза пісьменнікаў Беларусі, жыве ў Барысаве. З першымі прэзачыннымі творами дэбютвала ў часопісе «Маладоць». Летась за кнігу «Імя Ценю — Святло», якая выйшла ў выдавецтве «Літаратура і Мастацтва», была адзначана Мінскай абласной прэміяй у галіне літаратуры ў намінацыі «Проза». Яе аповесці «Каманданці час для ластавак» і «Дараванне» надрукаваны ў расійскім літаратурным часопісе «Сібірскіе агні», за апошнюю з іх аўтар узнагароджана расійскай літаратурнай прэміяй імя Канстанціна Сіманова і залатым медалём. Дарчы, аповесць «Дараванне», якая перакладзена і на нямецкую мову, у бліжэйшы час павінна пабачыць свет асобнай кнігай.

Мікола БЕРЛЕЖ

ЗАПРАШЭННЕ
Ў МАЛАДУЮ ДЗЯРЖАВУ
Ў ЦЭНТРЫ ЕЎРОПЫ

Споўнілася якраз дзесяць гадоў з дня выхаду першага нумара «The Minsk Times» — газеты, якая разлічана на замежную чытацкую аўдыторыю. Мы звярнуліся да яе рэдактара Віктара ХАРКОВА з просьбай расказаць аб гэтым выданні.

— Віктар Міхайлавіч, звычайна вашы калегі з рэдакцый перыядычных выданняў напружаны чарговага юбілея здымаюць з паліц пільныя падшыўкі газеты, павольна гартаюць пажоўклыя старонкі і нешта ўспамінаюць, параўноўваюць, нечаму здасмуцаюцца, а чамусьці радуюцца. Спадзяюся, вы таксама не парушылі гэтую традыцыю з падшыўкай?

— Сапраўды, не. Так і цягнуліся назад на дзесяць гадоў, угадаць, як усё тады пачыналася... Аднак што-што, а вобраз састарэлай ад часу газетнай паперы ў нашым выданні відавочна не падыходзіць. Гартаю першы нумар «The Minsk Times» ад 4 лютага 2003 года і не магу ўтаіць задавальняльнасці: такі ж свежы і прывабны выгляд белай паперы, які і дзесяць гадоў таму, такі ж кантрастны фарбы афармлення таго нумара.

Вядома, ён істотна адрозніваецца па вэрстыці ад цяперашніх выпускаў газеты: магчыма, з насычанасцю ілюстрацыямі мы тады крыху і перастараліся. Але гэта сённяшні погляд, калі ўсё ў рэдакцыі наладжана і адпрацавана да дробязяў (нагадаю, што заснавальнікам і выдаўцом «The Minsk Times» з'яўляецца газета «СБ. Беларусь сёння»). А ў той час мы імкнуліся, не буду ўтойваць, і спадабацца, і здзівіць замежнага чытача з'яўленнем новага англамоўнага выдання з Беларусі.

Дарчы, здзівіць цалкам атрымалася. Памятаю, пасля некалькіх першых выпускаў штотыднёвіка на адрас электроннай пошты прыйшоў ліст з Бельгіі. Прафесійны журналіст, які паспеў папрацаваць (як ён паведамляў) не ў адным брусельскім выданні, настолькі быў уражаны «The Minsk Times», што выказаў пажаданне працягнуць сваю кар'еру ў нашай рэдакцыі. Гэта было нечакана і прыемна. Я ўжо дакладна не памятаю, як мы выйшлі з той сітуацыі, але ўжо тады гэта было прызнанне і адабрэнне шляху, якім мы пайшлі. І мы ўсё дзесяць гадоў імкнуліся не падысці чытачу ў іх чаканнях.

— Пра што пісалі ў тым першым нумары газеты?

— Гэта, вобразна кажучы, было запрашэнне ў маладую суверэнную дзяржаву ў цэнтры Еўропы. У Беларусь прамысловая развіццём з высокім навукова-тэхнічным патэнцыялам, у Беларусь адкаваную і культурную, з багатай гістарычнай спадчынай, у Беларусь з цікавымі традыцыямі і народнымі абрадамі, у Беларусь спартыўную, у Беларусь, дзе жыцьце добраахвотна і прыязна да іншых людзей. І, на жаль, у Беларусь, якую тады недастаткова ведалі ў свеце. Таму пэўнай картэгоры чытачў быў адрасаваны аповед і аб беларускіх грошах, і аб валютных курсах у краіне. Была карэспанданцыя і аб пашыве на адным з беларускіх прадпрыемстваў па заказе вядомай карпарацыі «Nike» спартыўнай формы пад яе брэндам.

А якія цудоўныя здымкі дапаўнялі інфармацыю аб Мірскай замку! Думаю, дарчы былі ўражаны і аб поспеху нашых бізнэс-стаў на этапе Кубка свету. Пра іх дасягненні мы рэгулярна пішам. У прыватнасці, пра поспехі аднаго з лідараў сусветнага жаночага біятлона, беларуску спартсменку Дар'ю Домрачаву. Сярод герояў таго першага нумара быў і фрыстайліст Дзмітрый Дашчынскі. Між іншым, у адным з папярэдніх нумароў яго постаць упрыгожвала нашу першую паласу: Дзмітрый стаў пераможцам наядзюгна этапе Кубка свету па фрыстайле.

— А што вам асабіста здаецца удачай першага нумара «The Minsk Times»?

— Між іншым, як мне вядома, вы рэдагуеце і іншыя выданні... — З часам прастора «The Minsk Times» пашырылася. У якасці дадатку да газеты выходзіць «Голас Радзімы» — яшчэ адно выданне «СБ. Беларусь сёння». «Голас Радзімы» выдаецца на беларускай мове і арыентавана на нашых суайчыннікаў, якіх лёс з-за розных прычын і абставін раскідаў па свеце. Тысячы беларусаў жывуць сёння на ўсіх кантынентах. Для іх «Голас Радзімы» — гэта магчымае спаткацца з мовай сваіх бацькоў, дзядзькоў, дзядуляў, дарчы былі ўражаны і аб поспеху нашых бізнэс-стаў на этапе Кубка свету. Пра іх дасягненні мы рэгулярна пішам. У прыватнасці, пра поспехі аднаго з лідараў сусветнага жаночага біятлона, беларуску спартсменку Дар'ю Домрачаву.

красчыца па планеце. Што ўвесь час мы разам з айчыннымі і замежнымі чытачамі. Ці змянілася газета? Тым, хто яе чытае, гэта відаць найперш, але, думаю, што так. Газета адрозніваецца знешне. Між тым, у рэдакцыі больш закладаныя яе зместам — цікавым і зразумелым (маецца на ўвазе падача матэрыялу менавіта для замежнага чытача з улікам яго менталітэту) інфармацыйным насычаннем газетных баляў. У гэтым па-ранейшаму басым сваю асноўную задачу.

Калі дакладней, у «The Minsk Times» галоўная мэта — раскрасчыць краіну і шматграннага жыцця краіны. Зрэшты, нам гэта лёгка рабіць, бо ў нашых сучасных дасягненніх яркіх праяў, аб якіх варта расказаць. Тым больш, што пра Беларусь за яе межамі сёння хочучы ведаць. І мы адчуваем гэты настрой, імкнёмся данесці, у тым ліку і замежнаму чытачу, багатую палітру падзей і з'яў у розных сферах, людскіх характараў. Карацей, мы ў развіццях і верым, што, гаворачы рынкавай мовай, наш інфармацыйны прадукт па-ранейшаму будзе знаходзіць свайго спажыўца.

— Між іншым, як мне вядома, вы рэдагуеце і іншыя выданні...

— З часам прастора «The Minsk Times» пашырылася. У якасці дадатку да газеты выходзіць «Голас Радзімы» — яшчэ адно выданне «СБ. Беларусь сёння». «Голас Радзімы» выдаецца на беларускай мове і арыентавана на нашых суайчыннікаў, якіх лёс з-за розных прычын і абставін раскідаў па свеце. Тысячы беларусаў жывуць сёння на ўсіх кантынентах. Для іх «Голас Радзімы» — гэта магчымае спаткацца з мовай сваіх бацькоў, дзядзькоў, дзядуляў, дарчы былі ўражаны і аб поспеху нашых бізнэс-стаў на этапе Кубка свету. Пра іх дасягненні мы рэгулярна пішам. У прыватнасці, пра поспехі аднаго з лідараў сусветнага жаночага біятлона, беларуску спартсменку Дар'ю Домрачаву.

І мне прыемна адзначыць, што яны карыстаюцца попытам, нярэдка дапамагаюць усталяваць гуманітарныя кантакты паміж людзьмі мастацтва, творчымі асобамі. Усяго адзін прыклад. Неж у часопісе «Беларусь. Belarus» мы надрукавалі фотарэпартаж з выставы творчых работ нашых айчынінкіў. Праз пэўны час з Барселонаў у рэдакцыю патэлефанаваў знакамiты іспанскі скульптар, які быў у захапленні ад твораў беларускіх калег і выказаў жаданне сустрэцца з імі. Неўзабаве Карлас Мата наведваў Мiнск. Вось так часопіс выступіў у ролі камунікатывага пасрэдніка. Гутарыў Леанiд ТУГАРЫН.

ИНФОРМАЦИЯ о проведении аукциона без условий по продаже недвижимого имущества

Table with 4 columns: Адрес объекта и его наименование, Адрес объекта и его наименование, Адрес объекта и его наименование, Адрес объекта и его наименование. Rows describe lots 1-4 with details on location, area, and price.

Бо нездарма кажуць: «Добры пачатак — палова поспеху справы»

— Днямі зноў пагартаў той газетны нумар, яго тытульную паласу і, шчыра кажучы, яшчэ глыбей прасякнуўся гонарам за дасягненні нашых людзей. Часта праязджаю ў Мiнску калы чыгуначнага вакзала. Не-не, ды і скажам сам сабе: «Сапраўды, прыгожа». Дык вось, так супала, што тады, у пачатку 2003-га, гэты новы прыгажун вакзал будаўнікі толькі што здалі ў эксплуатацыю. І гэта была навіна, годная першай паласы. Сучасны па тым часе (і цяперашнім таксама) будынак у ранішніх сонечных промянях выглядаў на каляровым здымку проста цудоўна! А побач — дзяўчына ў нацыянальным касцюме. І буйны заглавак кантрастным чырвоным колерам: «Welcome to Belarus». Ведаеце, так усё выдатна супала — падзея і сімвал беларускай гасціннасці нібы пачыналі адлік нашага праекта пад назвай «The Minsk Times».

— Такім быў старт выдання новай газеты, а які працяг?

— Мы рады, што цяпер, праз дзесяць гадоў, штотыднёвік «The Minsk Times» працягвае, прабачце за ўзнёсласць,

Гутарыў Леанiд ТУГАРЫН.

ОАО «Гомельоблрелклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению РУПС «Белпочта» (продавец)

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА НА ЗАКЛЮЧЕНИЕ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА

Сведения о балансодержателе: Гомельский филиал РУП «Белпочта», г. Гомель, ул. Советская, 8, тел. 8(0232) 74 07 33

Table with 6 columns: № лота, Наименование объекта, Адрес объекта продажи, Начальная цена продажи, бел. руб., Сумма задатка, бел. руб. Rows list property lots and auction details.

ОАО «Гомельоблрелклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Калинковичхлебобпродукт» (продавец)

извещает о проведении 11 марта 2013 года открытого аукциона по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20, кабинет 2-16

Table with 5 columns: № лота, Наименование, Адрес объектов, Начальная цена продажи объекта, без НДС, бел. руб., Начальная цена продажи имущества одним лотом без НДС, бел. руб., Задаток, без НДС, бел. руб. Rows list property lots for auction.

Продавец: Открытое акционерное общество «Калинковичхлебобпродукт», ул. Подольская, 8, 247710, Гомельская обл., г. Калинковичи, 8(02345)4 64 29.

Шаг аукциона — 5% от начальной цены лота.

Для участия в аукционе необходимо:

1. Оплатить задаток на расчетный счет Продавца (Открытое акционерное общество «Калинковичхлебобпродукт») р/с 3012024646870 в ЦБУ № 313 филиала 317 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 678, УНП 400055395 по 06 марта 2013 года в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00.

2. Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов по адресу: ул. Гагарина, 20, каб. 2-16, г. Гомель по 06 марта 2013 года в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 от даты опубликования настоящего извещения.

Порядок оплаты отчуждаемого недвижимого имущества победителем аукциона — оплата в размере 100% с момента подписания договора купли-продажи.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Информация о земельном участке: земельный участок с кадастровым номером 32438600001000008 площадью 3,6136 га.

К заявлению прилагаются следующие документы: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на расчетный счет, указанный в извещении (информационном сообщении);

индивидуальным предпринимателем — копия (без нотариального засвидетельствования) свидетельства о государственной регистрации; юридическим лицом — доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель), а также копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица; иностранным юридическим лицом, иностранной организацией, не являющейся юридическим лицом, созданной в соответствии с законодательством иностранных государств, иностранным государством и их административно-территориальными единицами в лице уполномоченных органов, международной организацией — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов, выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, вы-

данный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией; представителем иностранного инвестора — легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности иностранного инвестора, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя — доверенность.

При подаче документов на участие в торгах граждане Республики Беларусь, иностранные граждане, физические лица (граждане Республики Беларусь и лица без гражданства), постоянно проживающие за пределами Республики Беларусь, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, представители иностранных инвесторов предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, объекты аукциона (имущество продается одним лотом) продаются этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5%.

Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие в них. Невьяка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается продавцом в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов.

Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в срок не позднее 20 календарных дней от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество в сроки, определенном в договоре купли-продажи и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в т.ч. расходы по изготовлению и предоставлению участникам аукциона документации, необходимой для его проведения в течение 3 банковских дней с момента подписания протокола. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников до начала аукциона. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. Проводится аукцион в соответствии с действующим гражданским законодательством Республики Беларусь, в т.ч. Положением ОАО «Гомельоблрелклама» филиал «Эксперт-Услуга» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части).

Дополнительная информация по телефону организатора аукциона: 8 (0232) 74 59 73, 74 17 34 и на сайте gomeloblreklama.by

ПАДАРОЖКА Ў СВЕТ ЛІТАРАТУРНЫХ НАВІНАК

Выстава-прагляд новых паступленняў аддзела абанемента «Запрашаем у свет навінак» абудзецца 7 лютага ў фая бібліятэкі імя Леніна. На выставе будзе прадставлена больш як 300 кніг розных жанраў і тэматыкі беларускіх, расійскіх і замежных майстроў слова.

А наведнікам сайта вышэйазваненай бібліятэчнай установы прапаноўваецца віртуальна наведваць аднайменную электронную выставу. Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ»

28 марта 2013 года проводит 5-ый открытый аукцион по продаже имущества республиканской собственности

Table with 6 columns: Лот, Наименование техники, Местонахождение объекта, Начальная цена продажи (бел. руб.), Сумма задатка (бел. руб.). Rows list various technical lots for auction.

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Казинца, д. 2, 6-й этаж, каб. № 637 28 марта 2013 г. в 11.00. К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, оплатившие задаток и подавшие заявление на участие в аукционе, учредительские и другие необходимые документы до 17.00 25 марта 2013 года. Победителем аукциона объявлен: Заключить договор купли-продажи 28 марта 2013 г.

Жывая зямля

Чык-чырык! Адліга!

Аднак сіноптыкі перадаюць, што гэты перадых будзе нядоўгім. Наогул, наперадзе яшчэ як мінімум трэцяя частка самай халоднай пары года, і крылатым істотам давядзецца крыху пацярпець, а можа нават і папакутаваць. Але толькі там, дзе пра іх няма каму паклапаціцца, падтрымаць, парадаваць ласункам: зярняткамі, семкамі, крупамі.

У сталічным Лошыцкім парку, дзякуючы добрым птушным памочнікам, развешаныя яшчэ з восені кармушкі ні дня не пустыя. Галадаць і цярдзець птушкам тут сапраўды не даводзіцца. Тым больш у адлігу. Для кармушак снуе ці не ўся лошыцкая вераб'іна-сініцавая папуляцыя. Весела і гаманліва. Не паспее адна птушка зазірнуць у аянецца пластыкавай бутэлькі з кормам, як іншая ўжо чакае сваёй чаргі на суседняй галінцы. І гэтак бяскожна. Часам з-за неярпелых і больш нахабных птушак уздымаецца сапраўдны вэрхал, пачына-

юцца «разборкі». Нават птушкі не любяць тых, хто лезе ўперад без чаргі...

Амаль кожную суботу і нядзелю наведваюць у Лошыцкі парк паглядзець, ці не завіталі сюды новыя птушкі, больш рэдкія. Але зноў сустракаю адных і тых — дамовага вераб'я, сініц-масковак і сіноіу сініцу, звычайнага полаўзня. Крыху аддалена, у якасці назіральніка, трымаюцца на галінках чырванагрудыя гілі. Ласунак у кармушках іх не спакушае. А амалюшак наогул не відаць. Магчыма, гэтыя зімовыя прыгажуні падаліся на пошукі перамерзлых ягад каліны ў прыватныя сады.

А вось шэрым драздам (рабіннікам) у Лошыцкім парку сёлета грэх «наракаць» на лёс. Бо ў садзе на дрэвах засталася шмат яблыкаў, якія, нібы тыя ліхтары, зіхацяць пад сонцам на фоне бялюткага снегу і сінечы небесаў і вабяць да сабе крылатых ласуноў. Многія з яблычкі ўжо добра крануць птушчынымі дзюбамі.

Рады яблыкам, хоць і мерзлым, не толькі дразды-рабіннікі. Не грэбуюць пакінутым у восені ўраджаем і меншыя птакі. Не-не ды прысядзе на яблыневай галінцы сініца, раз-другі дзеубане яблычак, пакуруць вяртлявай галоўкай — і зноў дзеубане. Потым зняцак пухне, толькі яе і бачылі. Зярняткі ў кармушцы, відаць, ёй больш даспадобы, чым гэтыя яблычны дзёрст.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара

Адліга — выспачка цяпла сярод зімы. Невялікі перадых пасярод маразоў і завей. І усёй прыродзе, і чалавеку. І кожнай маленькай птушачцы. А яна, гэтая крылатая малеча, як толькі з дахаў пачаўся капеж, узрадавалася, загаманіла, абудзіла наваколле сваім «чык-чырык». Быццам адчула вясну. Загукала яе. У адрозненне ад людзей, птушкі сваіх радасных эмоцый не хаваюць.

БОЙКА ЗА БЕЛАГА БЫЧКА

Італьянскі «футбол без правілаў» — «Calcio Fiorentino» — цяжка назваць спартыўным спаборніцтвам. Гэта, хутчэй, адроджаная старажытнарымская паўбойка-пагульня «гарпастум», у сучасным варыянце сінтэз футбола, рэгібі і рэстлінгу. Па сутнасці, для таго, каб даставіць мяч у вызначанае правіламі месца, гульцам забаронена толькі адно: біць нагамі па галаве саперніка. Увесь астатні «джэнтльменскі набор» з утрыманню, удушэнню і іншых барцоўскіх прыёмаў ужываць дазваляецца.

Закінутая ў XVIII стагоддзі і адроджаная ў 1930 годзе забава ўпэўнена набрала абароты, і «чэмпіянаты» па ёй праходзяць рэгулярна. Цяпер «Calcio Fiorentino», якая ператварылася ў турыстычнае відовішча, праходзіць тройчы ў год (абмежаванне ўведзена з-за вялікай колькасці траўмаў, што атрымліваюць гульцы). У турніры, паводле традыцыі, бяруць удзел 4 каманды з гістарычных раёнаў Фларэнцыі — Санта-Марыя-авела (касцюмы чырвонага колеру), Сан-Джавані (зя-

лёныя), Санта-Крочэ (блакітныя) і Санта-Спірыта (белыя). Дарчы, абавязковы элемент формы — адмысловыя панталоны, дызайн якіх не змяняецца апошняй 500 гадоў. У кожнай камандзе па 27 гульцоў, а сам «футбольны матч» доўжыцца 40 хвілін. Галоўным прызам для пераможцаў турніру служыць вялізная колькасць стыйкаў, агульная вага якіх роўная вазе белага цяляці, якога ў сярэднявеччы забівалі па заканчэнні спаборніцтваў.

Гэта мы, Госпадзі...

НАЦКАВАЎ САБАКУ НА ЖАНЧЫНУ, ЗБІЎ ЯЕ...

У сталіцы канфлікт паміж уладальнікамі сабак скончыўся рукакрыпствам...

Па інфармацыі Фрунзенскага РУУС г. Мінска, 45-гадовая жыхарка выгульвала свайго сабаку байцовай пароды каля гандлёвага цэнтра па вуліцы Лабанка. На сустрэчу ёй паставіў мужчына, гэтак ж знаўца байцоўскага сабака, — са сваім гадзачкам. Той раптам вырваўся ад гаспадары і ўступіў з сабакам жанчыны ў «канфлікт». Мужчына, замест таго, каб расцягнуць чатырохногіх, сам пачаў спрачацца з дамай. Як пазней адзначыла пацярпелая, не жадаючы працягваць размову з гаспадаром сабакі, які быў нападлітку, яна пайшла ад яго ў гандлёвы цэнтр. Выйшла назад праз некалькі хвілін, аднак «папанент» яе чакаў... Як толькі жанчына апынулася на вуліцы, той... нацкаваў на яе свайго сабаку. Балазе, дама аказалася кінолагам і хутка супакоіла чужую жывёліну, што не спадабалася яго гаспадару. Ён, наблізіўшыся, пачаў наносіць жанчыне удары ў твар, пасля чаго знік. Цяпер падазроны вышукваецца і яго дзеяннем будзе дадзена прававая ацэнка.

Сяргей РАСОЛЬКА

Небяспека

ПАЖАР НА МОГІЛКАХ

Падчас гэтага здарэння індывідуальныя прадпрыемальнікі пазбавіліся цэха.

— Пажарныя? На могілках гарыць цэх! — такое паведамленне паступіла каля 5 гадзін раніцы ў цэнтр аперацыйнага ўпраўлення Вілейскага падраздзялення МНС. Месцам выкліку былі названы могілкі «Лясныя» ў горадзе.

На месцы пажарныя-выратавальнікі убачылі будынак цэха па вытворчасці помнікаў, які палаў. Дах пабудовы ўжо абрынуўся.

— Цэх выгараў знутры, былі пашкоджаны два шліфавальныя станкі. Будынак не быў абсталяваны ні пажарнай, ні ахоўна-пажарнай сігналізацыяй. Апошняя праверка дзяржаўнага пажарнага нагляду выявіла восем парушэнняў правілаў пажарнай бяспекі, — расказалі ў Мінскім абласным упраўленні МНС. — Разглядаецца некалькі версій прычыны пажару, у тым ліку падпал. З сярэдзіны студзеня цэх не працаваў з-за адсутнасці заказаў.

Сяргей РАСОЛЬКА

Даты Падзеі Людзі

1485 год — нарадзіўся Ян Вісліцкі, паэт-лацініст. Месца і дакладная дата нараджэння паэта не вядомы, як і сапраўднае прозвішча. Вісліцкі — псеўданім, як мяркуецца, звязаны з назвай ракі Вісліца, што працякае недалёка ад Клецка. Магчыма, псеўданім быў узяты паэтам як напамін пра родныя мясціны. Вядома, што ён скончыў Ягелонскі ўніверсітэт у Кракаве і затым працаваў ва ўніверсітэце магістрам. Вісліцкі пісаў оды, эпіграмы, элегіі, але еўрапейскую вядомасць яму прынесла гістарычная паэма ў трох кнігах «Пруская вайна», асабліва другая яе кніга, прысвечаная Грунвальдскай бітве. У мастацкім апісанні падзей аўтар абапіраўся як на гістарычную хроніку, так і на вусныя легенды і паданні. Пасля года выхаду паэмы (1516) ў архівах больш няма звестак пра Вісліцкага. Пасля 1516-га ён як быццам бяспследна знік. У гісторыю беларускай і польскай літаратуры імя Яна Вісліцкага ўвайшло разам з імем яго сучасніка Міколы Гусоўскага. Менавіта яны заклалі асновы эпічнага жанру і праўдзіва паказалі, на што здольныя беларусы ў імя абароны Айчыны.

1861 год — нарадзіўся літаратурны крытык, публіцыст, рэвалюцыйны дэмакрат Мікалай Дабралюбаў. Ён быў пастарым супрацоўнікам часопіса «Современник». Распрацаваў метады так званай «рэзальнай крытыкі». Самыя вядомыя яго артыкулы — «Што такое абломашчына?», «Цёмнае царства», «Прамень святла ў цёмным царстве», «Калі ж прыйдзе сапраўдны дзень?» і іншыя.

1931 год — нарадзіўся (Вёска Мікалаеўка Шклоўскага раёна Магілёўскай вобл.) Віктар Іванавіч Шабайлаў, вучоны ў галіне дзяржаўнага права, член-карэспандэнт НАН Беларусі (1986), доктар юрыдычных навук (1980), прафесар (1982), заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь (1994). Аўтар 180 навуковых прац, у тым ліку 12 манарграфіяў. Галоўнымі напрамкамі навуковай дзейнасці з'яўляюцца даследаванні арганізацыйна-прававых пытанняў сацыяльна-культурнага будаўніцтва, праблем дзяржаўнага будаўніцтва Рэспублікі Беларусь, у тым ліку суверэнітэту, станаўлення, развіцця і функцыянавання як прававой сацыяльнай дзяржавы, фарміравання грамадзянскай супольнасці Беларусі, мясцовага кіравання і самакіравання, павышэння эфектыўнасці дзейнасці дзяржаўнага апарату кіравання. Удзельнічаў у распрацоўцы шэрагу законапраектаў, у тым ліку законаў аб культуры, ахове здароўя, сродках масавай інфармацыі.

Было сказана

Васіль ЯКАВЕНКА (нар. 1936), празаік, публіцыст:
«Галава патрэбна чалавеку, каб зрабіць немагчымае, а розум — каб вызначыць, ці патрэбна рабіць тое наогул».

Склад Андрэй Міхайлаў.

Фота 3	Гітас А. Дударова	Вадагас	Бавуны-нівая тэяніна	Галоўны крыва-носны посуд
Купціны	Галаген	Кант-ропны лісток	Інфрарэды-цыйны	Горная сістэма ў 9000 м
Інвентар вясляр	...віна-граду	Пашто-вая птушка	Леквая балотная расліна	Карані-плод
Увосень ёй па-крыва зямля	Рускі танец	Частка сякеры	Вершаваная форма	След ад саней палзаў
Дыку-мент, які свядчыць сабою	Горна	Сядзі-лыны статус Спартыва	Газетны трыкоп	Дзевяная ступень гукарада
Прыла-да пас-туха	Водар	Ядві-тая жаба	Духоўны інстру-мент	Род кажана
Рад	Біблія мусуль-ман	Ахво-тнік, леб-бідэль	Хроны сына	Серынка для га-ла-саван
Фота 2	Сум	Тасар Я. Маўра	Ялоўская рысавая гарызка	Маскавая жылва з прысо-скамі
Фота 1	Балот-ная птушка	Хроны сына	Ялоўская рысавая гарызка	Рака ў Каіры
Фота 4	Гітас А. Дударова	Вадагас	Бавуны-нівая тэяніна	Галоўны крыва-носны посуд
Купціны	Галаген	Кант-ропны лісток	Інфрарэды-цыйны	Горная сістэма ў 9000 м
Інвентар вясляр	...віна-граду	Пашто-вая птушка	Леквая балотная расліна	Карані-плод
Увосень ёй па-крыва зямля	Рускі танец	Частка сякеры	Вершаваная форма	След ад саней палзаў
Дыку-мент, які свядчыць сабою	Горна	Сядзі-лыны статус Спартыва	Газетны трыкоп	Дзевяная ступень гукарада
Прыла-да пас-туха	Водар	Ядві-тая жаба	Духоўны інстру-мент	Род кажана
Рад	Біблія мусуль-ман	Ахво-тнік, леб-бідэль	Хроны сына	Серынка для га-ла-саван
Фота 2	Сум	Тасар Я. Маўра	Ялоўская рысавая гарызка	Маскавая жылва з прысо-скамі
Фота 1	Балот-ная птушка	Хроны сына	Ялоўская рысавая гарызка	Рака ў Каіры

ПРАВАПІСЬ: КАЛІ ПАСКА, АДКАЗЫ

СЁННЯ

Сонца

Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск — 8.49	17.59	9.10
Віцебск — 8.43	17.44	9.01
Магілёў — 8.39	17.49	9.10
Гомель — 8.31	17.51	9.20
Гродна — 9.03	18.15	9.12
Брэст — 8.59	18.20	9.21

Месяц
Апошняя квадра 3 лютага.
Месяц у сур'і Стральца.

Імяніны
Пр. Еўдакіі, Кацярыны, Генадзя.
К. Агаты, Адэлаіды, Ізідара.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 737мм рт.ст. -1...+1°C	МАГІЛЕЎ 737мм рт.ст. -2...0°C
МІНСК 731мм рт.ст. -1...+1°C	ГОМЕЛЬ 741мм рт.ст. -2...0°C
ГРОДНА 737мм рт.ст. -2...0°C	БРЭСТ 738мм рт.ст. -1...+1°C

Абазначэнні:
 ■ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 ■ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 ■ — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА 0...+2°C	КІЕЎ +1...+3°C	РЫГА 0...+2°C
ВІЛЬНЮС -2...0°C	МАСКВА 0...+2°C	С.ПЕЦЯРБУРГ -1...+1°C

УСМІХНЕМСЯ

Інстытут, пятая пара. Усе студэнты ста-міліся і просяць выкладчыка: — Алег Мікалаевіч, ну аддасціце, мы ставіліся вельмі... — Ну добра, калі гэты кавалачак крэйд-ды скончыцца, тады і дадому пойдзем. Голас з задняй парты: — Дайце я яго з'ем!

З дзённіка маладога таты: «Сёння я зразумеў, што СОН — гэта лепш, чым сэкс!»

Пайсці на працу або паспаць? Паспаць ці пайсці на працу? Знайшоу кампраміснае рашэнне: пайду на працу і паспя!

— Раскажыце, за што вас выдалілі з поля? — Ну... Суддзя сказаў, што біць трэба толькі па вясціку... Вось я і ўдарыў.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), В. КЛЮЧНІК (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, Л. СВЕДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЮШК, Л. ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыя: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 61, юрыдычная — 287 19 68, скаржарыя — 292 05 82, адрэдакцыя за выпуск дадаткаў: «Чырвоны змен» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтары: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by, e-mail: rek@zviazda.minsk.by (для зваротаў); zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх мераванні на зборы судзіцтваў з мераваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім мераванні адбірае і публікуе адрэдаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.

Тыраж 25.227. Індэкс 63850. Зак. № 664.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 4 лютага 2013 года.